БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 101 (4993)
Суббото
Майн
18
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Шэнэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие арад ниитэдэ ойлгуулха талаар юу хэхэ хэрэгтэйб гэбэл, энэ хуулиие ажалшан бүхэндэ ойлгуулхын тулада лекцинүүд, элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүдые хаа-хаанагүй тон үргэнөөр ябуулхань шухала.

Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулха

...айн байлдаан дүүрэһээр нэгэ жэл бо-...ө. Хорото муухай фашистнуудые үй-...а сохиһон илагша советскэ арад бол-...аһалан тайбан байгуулалтын үнгэр-...нэгэ жэлдэ ехэ еханүүд амжалта-...дые туйлаба. Манай арад агууехэ ...иһаар хараалагдаһан дүрбэдэхи та-...элэй түсэбые бодото хэрэг дээрэнь ...үүлхэ—иимэ гайхамшагта ба хүндэтэ ...дэрдэ орохоор табадахи һараяа ...а байна.

...рбэдэхи Сталинска табанжэлэй тү-...адаа манай агуу һайхан Эсэгэ оро-...н гүн ехэ хүгжэлтэдэ хүргэхэ юм. ...түсэбөөр табигдаһан гол зорилго-...н гэбэл, **«манай ороной гэмтэлгэдэ** ...н **районуудые һэргээн бодхоохо, ...йлэдбэриин ба хүдөө ажахын дайнэй ...ин хэмжээе тогтоохо ба һүүлээрынь ...хэмжээе ехэхэнээр үлүүбшэлэн дээ-...үүлхэ ябадалнууд»** болоно.

...дэ зорилгонуудые дүүргэхын ба ...үбшэлэн дүүргэхын түлөө советскэ ...н өөрынгөө Ленин-Сталинай агууехэ ...ин хүтэлбэри доро айхабтар томо-...н хүдэлмэринүүдые бэелүүлхэ боло-... Жэшээлхэдэ, СССР-эй бүхы ажаүй-...дбэриин валово продукциин хэмжээнь ...0 ондо 205 миллиард түхэригтэ ..., 1940 ондо байһанһаа 48% ехэ ...о байна. Эхэ ороной хамгаалгын ...й урда манай гүрэн дотор 15 мил-... тонно шэрэм үйлэдбэрилэн гаргагда-... юм. Энэнь 1950 ондо 19,5 мил-... тонно болохо байна. 1940 ондо ... миллион тонно булад үйлэдбэрилэг-... байһанһаа 1950 ондо 25,4 мил-... тонно булад үйлэдбэрилэгдэхэ боло-... 1950 ондо манай орондо 250 мил-... тонно шулуун нүүрһэн ашаглагда-...дайнай урдахи үеһөө 51 процентээр ...олохо юм. Дүрбэдэхи табанжэлэй ...й дүүргэгдэхэ үедэ—1950 ондо ... миллион тонно нефть үйлэдбэрилэн ...дажа, 1940 онойхидо ороходоо 4.4 ...н тонноор дээшэлнэ. 1950 ондо 82 ...рд киловатт-час электрическэ энерги ...дбэрилэгдэдэг болохо байна. Хүдөө ...н баһал ехэ хүгжэлтые туйлана. ...0 ондо манай хүдөө ажахы 127 мил-... тонно таряа хуряаха болоно.

... бүхы тоонууд ямар хэмжээнэй хэ-...нээн ехэ ажал бэелүүлэгдэхэ бай-... тодоор харуулна. Оронойманай арадай ...н бүхы һалбаринуудта социалисти-... мүрысөөн урда урданайхиһаа улам ...эйгөөр, улам үргэнөөр ба ехэ далай-...аар дэлгэрһэн байна. Майн 1-дэ ...агдаһан уряалнууд соогоо ВКП(б)-... ингэжэ уряалһан байна: «Хүдэл-...д, таряашад, советскэ интелли-... Арадай ажахые һэргээн бодхоохо ...гжөөхэ табанжэлэй түсэбые дүүр-... ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, ...ной материальна ба культурна ...й хэмжээе улам саашань дээшэ-...ын түлөө тэмсэгты!» Энэ халаа ... ажалшадые шэнэ шэнэ амжалта-...е туйлалгада зоригжуулба. Майн ... Илалтын үдэрэй урда тээ дэлгэр-... социалистическэ мүрысөөнүүд арадай ... ба тэрээнэй гайхамшагта зори-...зарма тодоор харуулһан байгаал.

...й республикын түрүү предприя-..., суута стахановецууд мүн лэ ...айн амжалтануудые туйлажа бай-... Жэшээлхэдэ, «Байкалрыбтрест» 4 ...аа түсэбые 155,4 процент меха-...ванна шэлэй зовод—133,1 про-... мяханай комбинат—127,2 процент ... паровозо бүтээлгын завод 116.3 ... гэхэ мэтээр дүүргэбэд. Колхозуудта ... дунгууд баһал олон бии. Бимба ...ыловой хүтэлбэрилдэг тракторна ...а хадаа гансаханшье республикэ ... бэшэ, бүхы орон дотороо нилээд ...урхажа байна.

...линска шэнэ табанжэлэй түсэбые ...лэдэ ба үлүүбшэлэн дүүргэлгэдэ, ... арадай хэрэгтэ эрэгтэй ба эмэг-... ажалшан бүхэниие хандуулха яба-... Дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб тухай ... үргэнөөр ба дүүрэн ехэ далай-...аар нэбтэрүүлэн ойлгуулга хадаа ... улха шанартай байна. ВКП(б)-... болбол энэ талаар тодо заабари-... үгэһэн байна. Шэнэ табанжэлэй ... тухай хуулиие арад зондо маша үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тухай ВКП(б)-гэй Обкомой тусхай шиидхэбэри гараһан байгаа. Энэ шиидхэбэри соогоо ВКП(б)-гэй Обком болбол тус хуулиие бүхэ ажалшан зондо тон һайнаар танилсуулха тухай тодорхой заабаринуудые үгэһэн юм.

Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри хаа-хаанагүй үргэнөөр ябажа байна. Энэ хуули тухай лекцинүүд, элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүд ябуулагдана. Партийно-комсомольско, хүдэлмэришэдэй, колхозниугуудай, профсоюзай членүүдэй ба эрдэмтэдэй суглаанууд дээрэ хэдэн олон лекци ба элидхэлнүүд хэгдээ. Цехнүүдтэ, бригадануудта ба звенонуудта баһал олон элидхэл ба хөөрэлдөөнүүд ябуулагдажа байна. Энэ хуулиие олон түмэндэ ойлгуулха талаар манай республикэ дотор 10 мянга тухай агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. 700-һаа дээшэ тооной кружогууд эмхидхэгдэжэ, хэдэн мянган хүнүүд Сталинска түсэбые шудалан байна гээшэ. Ажалшад болбол энэ хуулиие айхабтар баяртайгаар хүлеэжэ, тодорхой уялгануудые абанад.

Шэнэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие арад зондо һайнаар нэбтэрүүлхэ талаар Улан-Үдэ городто, Кяхтын аймагта, Зэдын комбинат дээрэ ба бусад газарнуудта нилээд ехэ хүдэлмэринүүд ябуулагдаһан байна. Тодорхойлон хэлэбэл, ВКП(б)-гэй Кяхтын айком ажалшадай дунда 28 элидхэлнүүдые үнгэргэбэ. Энэ аймагта 15 кружогууд хүдэлмэрилнэ. Иимэнүүд жэшээнүүд ехэ лэ олон байха юм,

Гэбэшье, зарим нютагуудта табанжэлэй түсэб тухай хуулиие үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ябадалые мууса эмхидхэдэг байна. ВКП(б)-гэй Мухар-Шэбэрэй айком болбол энэ хүдэлмэриие жэшээтэ һайнаар эмхидхэхын орондо, хойрот нобшо байдал гаргажа, мүнөө хүртэр лекци, элидхэл гэхэ мэтые колхозниугуудай дунда хүсэд эмхидхэжэ шадаагүй байһаар. ВЛКСМ-эй Хоринэ айком хүдөө нютагуудтахи комсомолецуудай ба колхозно залуушуудай дунда табанжэлэй түсэб тухай нэбтэрүүлгын хүдэлмэриие баһал хүсэд ябуулжа шадаагүй байха юм.

Иимэ байдалые саашадань лабашье тэсэжэ болохогүй. Сталинска табанжэлэй түсэб тухай хуулиие үргэнөөр ба гүнзэгыгөөр ойлгуулха талаар бүхы арга-хэмжээнүүдые энэ гэһээр абажа, энэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулхань шухала. Энэ түсэб тухай хуулиие арад зондо зүбөөр ба ойлгосотойгоор нэбтэрүүлгэ болбол бүхы партийна организацинуудай шухалын шухала зорилгонь болоно.

Шэнэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие арад ниитэдэ ойлгуулха талаар юу хэхэ хэрэгтэйб гэбэл, энэ хуулиие ажалшан бүхэндэ ойлгуулхын тулада лекцинүүд, элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүдые хаа хаанагүй тон үргэнөөр ябуулхань шухала. Лекци ба элидхэлнүүдые хэлгэдэ партийна организацинуудай эрхим хүсэнүүдынь хандуулха хэрэгтэй. Тус хуулиие нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ парткабинедууд, уншалгын байшангууд, социалистическэ культурын байшангууд, клубүүд, улаан булангууд ба организацинууд болбол ехэхэн ажал хэхэ үүргэтэй байна. Плакадууд, лозунгнууд, диаграммануд ба олон янзын уранһайханай фото выстаканууды эмхидхэхэ шухала.

Энэ хуулиие шудалха хэрэгтэ кружогууд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулхань шухала. Аймагуудай ба ханын газетэнүүд тус хуулиие ойлгуулха талаар баһал бага бэшэ ажалые хэхэ ёһотой. Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдые партийна организацинууд улам далайсатайгаар зохёон эмхидхэхэ үүргэтэй байнабшуу. Дутуунуудаа ябууд дундаа усадхажа, Сталинска табанжэлэй түсэб тухай хуулиие Советскэ хүн бүхэндэ гүнзэгыгөөр ойлгуулха уялгатайбди.

Манай бүхы нэбтэрүүлгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэринүүд болбол ажалшадай патриотическа хүдэлөөниие бүри ехээр үргүүлжэ, агууехэ Сталинска шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе үргэн ехээр бадаруулха хэрэгтэ бүхыдөө хандуулагдаха ёһотой байнабшуу.

...банжэлэй түсэб тухай ямар темэнүүдээр лекци ба элидхэлнүүдые үнгэргэхэб

...СССР-эй арадай ажахые һэргээн ... ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэ-... зорилгонууд тухай.

... Шэнэ табанжэл соо ажаүйлэдбэри ...портые хүгжөөхэ түсэб тухай.

...1946—1950 онуудта СССР-эй хү-...ые хүгжөөхэ түсэб тухай.

...Арадай ажабайдалай материальна ...культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ ...—1946—1950 онуудтахи табан-... түсэбэй шухала зорилго мүн.

5. Союзна республикануудай арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай.

6. СССР-эй экономическа гол зорилго тухай.

7. СССР-тэ социалистическэ обществын байгуулалтые дүүргэхэ ба социализмһаа коммунизмда дамжан орохо зам тухай.

8. Манай Эхэ ороной саашадаа һалоаран хүгжэхын түлөө тэмсэлдэ советскэ наукын үүргэ тухай.

РЕСПУБЛИКЫН АЖАҮЙЛЭДБЭРИИН БА ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮНГҮҮД

(1946 оной майн 1-эй байдалаар)

Предприятинууд ба һалбаринууд	Валова продукци гаргалгын түсэб дүүргэлгэ (процентээр)	
	Апрель һара соо	4 һара соо
1. Паровозо-бүтээлгын завод	103.3	116.3
2. Гүрэнэй завод	100,4	75.6
3. Мяханай комбинат	150,2	127.2
4. Шэлэй завод	—	133.1
5. Судна заһабарилгын завод	101,3	95.2
6. Зэдын комбинат	100,0	99.8
7. Галуута нуурай рудоуправлени	100.5	121,5
8. „Бурмонголлес" трест	124,1	100.4
9. „Байкалрыбтрест"	145.2	155.4
10. „Росглавхлеб" трест	98.1	112.0
11. „Маслопром" трест	76,8	81,8
12. Бурмонголстрой" трест	115,1	124.9
13. Спиртзавод	273,1	160,6
14. Архиин ба ликёрой завод	131,3	137,3
15. Нютагай ажаүйлэдбэриин Министерствын предприятинууд	105,7	101,6
Тэрэ тоодо үргэн хэрэгсэлэй эд бараагаар	92,9	93,9
16. Элеэ хоолой ажаүйлэдбэриин Министерствын предприятинууд	106,3	101,8
17. Барилгын материальнуудай ажаүйлэдбэриин управлениин предприятинууд	141,7	133,3
18. Нютагай түлишын ажаүйлэдбэриин управлениин предприятинууд	125,0	99,2
19. Промкооперациин управлениин артельнүүд	97,3	90,7
Тэрэ тоодо үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар	90,7	86,1
20. „Буркоопинсоюзай" артельнүүд	111,0	99,1
21. Байкало-Селенгинскэ пароходство	98,0	94,9
22. Хэлхээ-холбооной Министерствын предприятинууд	104,4	101,5
23. Зүүн Сибириин түмэр харгын Улан-Удын отделени, ашаа тээлгээр	94,4	98,3
24. Зүүн Сибириин түмэр харгын галуута нуурай отделени ашаа тээлгээр	86,2	108,4

Майн 5-болтор 5 һарынгаа даалгабари дүүргэбэ

Прибайкальска аймагай «Лесохимик» гэжэ артель коллективэйнгэй дунда социалистическэ мүрысөө һайнаар дэлгэрүүлһэнэй ашаар, энэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө захалжа ажалай үндэр амжалтануудые туйлажа байна.

Майн 5-ай мэдээгээр тус артелиинхид энэ жэлэйгээ 5 һарын даалгабариие үлүүлэн дүүргэбэ.

Нүхэр Голинов ба Копылов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комсомольско залуушуулай бригаданууд һара бүхэндэ даалгабаряа 180 процентһээ доошо бэшээр дүүргэжэ эрхим жэшээ харуулдаг юм.

МОДО ОТОЛОГШО БОЛОНЕВОЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛЫЕ БҮГЭДЫН ШАДАБАРИ БОЛГОХО

Республикын ой модоной ажаүйлэдбэринхид болбол 1946 оной нэгэдэхи квартал соо ба апрель һара соо урдаа габигдаһан зорилгые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ. модо отололгын ба шэрэлгын түсэбые амжалтайгаар дүүргэһэн байна.

Модо бэлэдхэлэй ба шэрэлгын талаар республика дотор Хандагатайн мехлесопунктын коллектив түрүүлэн ябана. Энэ коллектив болбол апрель һарын түсэбые 200 процент дүүргээд, мүнөө үедэ модо урадхуулгын хүдэлмэриие мүн лэ эмхитэйгээр эхилбэ. Мүн тэрэшэлэн Шулуутайн леспромхозой, Ээриин мехлесопунктын коллективүүд модо урадхуулгын хүдэлмэриие саг һаһа соонь эхилжэ байна.

Хандагатайн мехлесопунктын бүхы коллективэй амжалта юун дээрэһээ дулдыданаб гэжэ асуултай болоно. Энэ хадаа нэн түрүүлэн ажалай эмхидхэлые зүбөөр табиһан, түрүүшүүдэй дүйдүршэлые бүгэдын шадабари болгоһон доторой жаяг заршамые һайжаруулжа шадаһан дээрэһээ дулдыдана гээшэ. Эндэхи автотранспортын хүдэлмэриие абажа үзэбэл, тэрэнэй ажал хүдэлмэри үлэмжэ һайнаар эмхидхэһэн байна. Модо шэрэлгэдэ хабаадуулагдаһан бүхы машинанууд графигай ёһоор хүдэлмэрилдэг ба хараалагдаһан ашаае хододоо үлүүлэн тээдэг байха юм. Мүн тэрэшэлэн машинын миил байха ба эбдэрхэ ябадал багадхагдаа. Энээнэй ашада 1946 оной түрүүшын һаранuудай турша соо 1945 оной тэрэ сагтай жэшэбэл ашаа тээлгын машина бүхэн 10 тухай кубометр модые түсэбэй дээдэ тээ шэрэһэн байна.

Мүн тэрэшэлэн, модо отолдог стахановецууд болбол ажалай жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлаа. Эрхим стахановец Болонев гэгшэ жэлэй модо отололгын сезон соо ажалай даалгабариие 600 тухай процент дүүргэһэн ба зарим үдэрнүүдтэ модо отололгын даалгабариие 1000 процент хүртэр дүүргэдэг байгаа. Нүхэр Болоневой аргаар хүдэлмэрилһэн стахановецууд Алексеев ба Перевалов гэгшэд сезоной даалгабариие 300—400 процент дүүргэһэн байнад.

Нүхэр Болоневой хүдэлмэриин дүй дүршэл бүхы модошодой шадабари болохоор байна. Энэнэй урда тээ модо отологшод болбол нэмжээ модые вэгэ зэхэһаань эхилжэ бүгэдыень отолһонойнгоо һүүлдэ, удаалуулан стандартда таарулан илгадаг байгаа. Энээндэ нилээн ехэ сагые гээдэг байһан юм. Тиин нүхэр Болонев энэ дүй дүршэлые буруу дээрэ тооложо, хэрэгтэй стандартын модые түүбэрилэн отолжо эхилһэн юм. Энээнэй ашада ажалай бүтээсые 1000 процент хүртэр дүүргэһэн байна.

Бүхы модо отологшод болбол нүхэр Болоневой модо отололын дүй дүршэлые шудалжа эхилээ. Энээнэй ашаар тус мехлесопунктын коллектив ажалай бүтээсые 1945 онтой жэшэбэл 34 процентээр дээшэлүүлһэн байна.

Модо урадхуулгын сезон эхилжэ, хаахаанагүй гол мүрэнэй эрье дээрэ олон тоото коллективүүд хүдэлмэрилжэ байгад. Эдэнэр хадаа шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлдэ өөһэдынгөө урда табигдаад байгаа харюусалгата зорилгые хүндэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэнэд. Энэ тэмсэлые ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ба партийна советскэ организацинууд толгойлжо, модошодой амжалтые олошоруулха зорилготой.

А. ТАРСКИЙ.

Улан-Удын паровоз бүтээлгын заводой паровозно цехын түмэр харуулдагша М. Шеховцев гэгшэ үдэрэйнгөө нормые 300 процент дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. М. Шеховцев станогойнгоо хажууда байна. **И. Красавцевай** фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Ажалай резервнүүдэй Главна Управлени ба хүдэлмэриин хүсэнүүдые бүридхэхэ ба хубаарилха тушаа Комитедые Ажалай Резервнүүдэй Министерство болгон шэнэдхэн байгуулха тухай

1. Ажалай резервнүүдэй Главна Управлени ба хүдэлмэриин хүсэнүүдые бүридхэхэ ба хубаарилха тушаа Комитедые Ажалай Резервнүүдэй Министерство болгон шэнэдхэн байгуулха.

2. Ажалай Резервнүүдэй сэхэ мэдэлдэ ремесленнэ училищинууд, түмэр замай училищинууд ба фабрично-заводской һуралсалай һургуулинуудые дамжуулан үгэхэ.

3. СССР-эй ажалай резервнүүдые бүридхэхэ, бэлэдхэхэ ба хубаарилха ябадалые хүтэлбэрилхэ хэрэгые Ажалай Резервнүүдэй Министерстводэ даалгаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной майн 15.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Нүхэр В. П. Прочинкие Ажалай Резервнүүдэй Министрээр томилхо тухай

Нүхэр Василий Прохорович Прониниие ажалай Резервнүүдэй Министрээр томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной майн 15.

12 КРУЖОК ХҮДЭЛМЭРИЛНЭ

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые хүдэлмэришэд бүхэндэ һайнаар ойлгуулхын түлөө Улан-Удын мяханай комбинат дээрэ тусгаар 12 кружок эмхидхэгдэбэ.

Эдэ кружогуудта хабаадагшад мүн ВКП(б)-гэй историин хураангы курсые шудалнад. Мүнөө тэдэнэр IV—дэхи бүлэг үзэжэ байнад.

Тарилгын шанарые үргэжэ, ябасые эрид шангадхаха

Гээгдэлнүүдээ усадхахын түлөө тэмсэнэгүй

Газар үшөө гэдээдүй гэһэн харша шалтаг баряад, хабарай тарилгые хэдэн олон хоноогоор хожомдожо эхилһэн колхозууд Байкало-Кударын аймагта нилээдгүй олон байгаа һэн. Тиихэдэнь тэрээнтэй хүршэ байһан Кабанскын аймагай колхозууд газараа үни хада элдүүрилжэ эхилһэн байгаа бэлэй. Хэтэрхэдээ Байкало-Кударын аймагай Красноярска сельсоведэй „Майн 1" колхозойхид газараа хахалжа эхилһэн аад, хүрьһэниинь гэдээдүй гэжэ шалтаг баряад, плугуудаа хэдэн үдэр байлгажархёо һэн. Теэд, ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Мирошниченко, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Барьядаев, АЗО-е даагша нүхэр Корытов гэгшэд тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгые зогсоожорхёод, һанаа амар һууһан энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ хэмжээ абаагүй, харин тэдэнэрые дэмжэжэ байгаа.

Тэрэшэлэн Байкало-Кударын аймагай олохон колхозууд иимэ шалтаг баряад, тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгые хожомдожо эхилһэн байха юм. Аяар апрелиин 25 хүртэр тус аймагай нэгэшье колхоз тарилга хэжэ эхилээдүй байба. Гадна, газарай хүрьһые элдүүрилхэ хүдэлмэриин ябаса аяар апрелиин һүүл болтор удаан темпэтэй байһан юм. Табан хоногой графигые аймагай колхозууд дүүргэхэһээ байтагай, арайхан хахадладаг байгаа. Һүүлэй табан үдэрнүүдэй даалгабаринууд газар элдүүрилхэ, мүн тарилга хэхэ талаар аймаг соо баһал дүүргэгдэбэгүй. Теэд, энэниие һайса мэдэжэ байһан болобошье, ВКП(б)-гэй айком болон аймгүйсэдком тарилгые шамдуулха талаар шанга хэмжээ абадаггүй, имагтал хэдэн олон тогтоолнуудые гаргаһаараа хизаарладаг байха юм.

Пушкинай нэрэмжэтэ колхоз урда жэлнүүдтэ яһала суутай байһан һаа, мүнөө тэрэнэй алдахаар байдалда ороод байна. Хабарай тарилгын газаа орожо ерэтэр тус колхозойхид бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые хүсэд дүүргээгүй байгаа һэн. Пушкинай нэрэмжэтэ колхозой членүүд аяар майн 5 хүртэр оройдоо 15 гектарта ороһото культурануудай тарилга хэжэ хамагай һүүлдэ шэрэгдэжэ ябаба.

Аймаг соо түрүү зэргэдэ тоологдодог „Майн 1" колхозые абаад үзэхэдэ баһал иимэрхүү байдалтай байха юм. Эндэ майн 5 хүртэр оройдоо 155 гектар тарилга хэгдэһэн байгаа. Аймагай центр шадар түбхинэһэн „Путь Сталина", „II пятилетка" колхозууд полевой хүдэлмэри эхилһэн түрүүшын үдэрнүүдһээ хойшо 5 хоногой даалгабариие нэгэнтэшье дүүргээгүй байха юм. „Путь Сталина" колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Кузнецов) апрелиин 25-һаа майн 5 хүртэрхи хоёр табан хоног соо миил 16 гектар тарилга хэгдэһэн байна. „II пятилетка" (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Поховский) аяар майн нэгэ хүртэр нэгэшье гектар тарилга хээгүй байһан юм.

Буденын нэрэмжэтэ, «Комитерн» колхозуудай тарилгада ябагшадай олонхид үдэрэйнгөө даалгабаринуудые саг үргэлжэ дүүргэдэггүй байна. Тиихэлээр, эдэ колхозууд тарилгые тон удаанаар үнгэргэжэ байһаниинь гайхалтай бэшэ. Плугууд ба тракторнуудай миил байха баримтанууд эдэ колхозуудаар хододоо үзэгдэдэг байна.

Кабанскын МТС-тэ харьяатай колхозуудай полинууд дээгүүр хүдэлмэрилжэ байһан тракторнууд техническэ муугаар харууһалагдадаг дээрэһээ үргэлжэ эбдэржэ, үнэтэ сагаа миил барадаг байһыень заатагүй тэмдэглэмээр болоно. Зарим бригаданууддайнь трактористнуудай ажалай эмхидхэл, жаяг заршам болошогүй һула. Теэд, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал тэрэнэй директор нүхэр Маслов тракторна бригаданууддай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, трактор бүхэниие хүсэд хэрэглэхэ шанга хэмжээ абанагүй.

Хабарай тарилгын иимэ хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байһан болобошье аймагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд болбол гээгдэнги колхозуудай дутуунуудые дары усадхамаар хүтэлбэри үгэнэгүй гэхэдэ һэжэг боломоор бэшэ. Мүн сельсоведүүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинууд полевой хүдэлмэридэ ябажа байгаа колхозниугууд болон трактористнуудта бодото туһаламжа үзүүлнэгүй.

Зарим колхозуудай бригаданудаар агитационно ниитын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигдаһан байха юм. Гадна, колхоз, бригада, хүн бүхэнэй дунда эмхидхэгдэһэн социалистическэ мүрысөөн шалгагдангүй, хооһон саарһан дээрэ үлэшэдэг баримтанууд бии байна. Тэрэшэлэн түрүүшүүлэй хүдэлмэриин баялиг дүршэлые бүгэдэндэ нэбтэрүүлхэ шухала хэмжээнүүд хэрэгсээгдэнэгүй.

Хабарай полевой хүдэлмэриие иимээр хожомдуулжа байһан Байкало-Кударын колхозууд эдэ ехэ гээгдэлнүүдээ энэ гэһээр усадхажа, тарилгые агротехническэ эгээл эрхим болзорнуудта үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы хабаяа элсүүлхэ уялгатай. Мүн аймагай партийна, советскэ, газартаряалангай орган тарилгые хүтэлбэрилхэ уялгаяа шангадхаха сагынь тулаа.

И. Н. БАЖЕНОВ.

с. КУДАРА.

Залуушуулһаа бүридэһэн тракторна бригада

Хабарай тарилгые хаһа соонь дүүргэхын түлөө эрхим тэмсэл хэжэ байһан Кыренскэ МТС эй түрүү бригаданудай дунда залуушуулһаа бүридэһэн тракторна бригада бии юм. Энэ бригадын членүүд полевой хүдэлмэридэ эрхимээр бэлэдхээд, апрелиин 10-ай үдэр Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ гараа һэн.

Оньһото машинануудые жолоодохо мэргэжэл һайса шудалһан эдэ залуу трактористнууд полевой хүдэлмэриие түргэн ба эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө түрүүшын үдэрһөө хойшо шармайн оролсоһон байна. Энэ бригадые хүтэлбэрилэгшэ Д. Хосомоев гэгшэ колхозно поли дээгүүр хүдэлмэрилжэ нилээдгүй баялиг дүршэлтэй болоһхой. Тиин, нүхэр Хосомоев өөрынгөө бригадын бүхы тракторнуудые һаал һамшаггүйгөөр ябуулхын тулада хабарай тарилгын эхилһэнһээ хойшо трактористнуудай жаяг заршамые шангаар сахижа байна.

Тракторнуудай хойноһоо техническэ харууһа һайнаар хэһэнэй ашаар, энэ бригадын трактористнууд 4 гектарай орондо халаан бүридөө 5 ба дээшэ гектар һайн шанартайгаар элдүүрилнэд. Залуу трактористка Д. Хурбаева гэгшэ 12 гектарай орондо 13 гектар хүртэр культиваци хэнэ. Мүн тракторист Г. Зарбаев гэгшэ дээрэхи нүхэрһөө гээгдэдэггүй байна.

Энэ бригадын членүүдэй һайнаар хүдэлмэрилдэг хадань Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой правлени ба мүн МТС-эй дирекци эдэнэртэ онсо анхаралаа табидаг юм.

Ц. Д. САДЫЕВА.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Колхозой ажахыда парторганизациин хабаадалга

Закаменай аймагай Санагын сомонай „Коминтерн" колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр И. Цыреновагай хөөрэһэнһөө

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой XXII пленумэй шиидхэбэриие гарай хүтэлбэри болгон, манай партийна эхин организаци колхозно малажал тухай бүхы анхаралаа табина. Манай колхозой гол ажахы хадаа малажал болохо юм. Тиимэһээ, малажал тушаа асуудалнууд саг үргэлжэ партийна организациин суглаанууд дээрэ олон дахин зүбшэн хэлсэгдэнэ. Энэ шухала асуудалые зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, тэндэ баталагдаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэгдэдэг юм.

Бидэнэр малажал тушаа хэмжээ-ябуулгануудые хараалхадаа, коммунистнуудайнаа хахад составые сэхэ мал ажал дээрэ гаргажа тэдэнэртэ малажалай шиидхэхы участогууд дээрэ партийна нүлөө хангаха зорилго табидагабди. Гансахан коммунистнуудые малажал гаргадаг бэшэ харин комсомолецуудые фермэнүүдтэ эльгээлсэдэг, комсомольско фермэ эмхидхэһэн байха юм.

Малай фермэнүүд дээрэ эльгээгдэһэн коммунистнууд ба комсомолецууд болбол өөһэдынгөө бэеэр жэшээ харуулха, социалистическэ мүрысөөе эмхидхэгшэд болохо гэһэн эрилтэ тэдэнэй үмэнэ табигдадаг байһан юм.

Комсомольско һүнэй-товарна фермые даагша коммунист нүхэр Б. Хадаева гэгшэ партийна организациин саг үргэлжын түһаламжа доро хүдэлмэрилжэ, 1945 ондо эртээ даагдажа үгтэһэн 44 үнеэдһээ 43 тугал абажа, тэнжээһэн байгаа. Мүнөө 1946 ондо нүхэр Хадаева болбол 15 үнеэнһээн 15 түл абажа, элүүр энхээр тэнжээхэб гэжэ социалистическэ уялга бэе дээрээ абаад, фермынгээ малшадые шэн зоригтой ажал хүдэлмэри тээшэ зоригжуулжа шадаһан байха юм.

Мүн һүнэй-товарна фермын һаалишад нүхэр Х. Бабалаева, Ц. Логинова, Д. Будаева гэгшэд 1945 ондо адуу малаа өлөшөрүүлхэ, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн амжалтануудые түйлажа, республикын түрүү малшадай суглаанда хабаадалсаһан байгаа.

Эдэ коммунистнуудай ба комсомолецуудай колхозойнгоо ажахын бүхы һалбаринууд дээрэ эмхитэй ба нарин нягтаар жагсаһан коллектив шэнги хүдэлмэрилһэнэй ашаар үрөөр «Коминтерн» колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые адуу морёор—100 процент, эбэртэ бодо малаар 110 процент, хони ямаагаар—102 процент дүүргэбэ.

Эндэхи коммунистнууд малажалаһ фермэнүүд дээрэ хүдэлмэрилхээр эльгээгдэхэдээ баһа өндөө зорилгые дүүргэжэ шадаһан байна. Юун бэ гэхэдэ, малшадай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри нилээдгүй һайжаруулдаг байха юм. Эдэнэр гансахан практическа хүдэлмэри дээрэ большевистскэ жэшээ харуулдаг бэшэ, мүн дүлэтэмэ үгөөрөө агитаци үргэнөөр ябуулдаг болоо. Мүнөө малажалай бүхы фермэнүүд дээрэ хамта 10 коммунистнууд ба комсомолецууд агитаторнуудаар хүдэлмэрилдэг. Мүнөө эдэнэр малшадай дунда «1946—50 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай» хуулиар хэдэн олон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөд байна.

Агитаторнуудай үүсхэлээр энэ 1946 ондо малшадай фермэнүүд дээрэ 10 ханын газетэнүүд, 20 дайшалхы хуудаһанууд гаргагдаба. Бухэ-колхозно ханын газетын редактор, ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүхэр Ч. Балуев болбол хабынгаа газетэ нэгэ газарта үлгөөд байдаггүй, харин тэрэниие фермэһээ фермэдэ нүүлгэдэг заншалтай. Тиимэһээ энээниие бүхы малшад уншаха арга боломжотой болоо.

Энэ жэлдэ эндэхи партийна эхин организациин коммунистнуудай үүсхэлээр дамжуулгын Улаан туг бии болгогдоһон байха юм. Мүн түрүү малшадай гүүртэнүүдые илгаруулхын тулада улаан флажогууд бии болгогдоо.

Мүрысөөндэ илажа гараһан фермэнүүдтэ дамжуулгын Улаан тугуудые барюулхадаа, үнэхөөрөө һайндэр болоно. малшад шэн зоригто ажалаараа омгорходог байна. Жэшээлхэдэ, мүнөө дамжуулгын Улаан тугые мориной-товарна фермые даагша нүхэр Б. Унтановта барюулагдаһан байна. Энэ фермэ болбол адуу мори үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэн, моридойнь хүсэ шадал һайн байха юм. Илангаяа, колхозой эрхим адуушан нүхэр А. Мухайев болбол аяар 1935 онһоо эхилээд адуушанаар хүдэлмэрилдэг юм. Адуу мори үсхэбэрилхэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон байна. Мүнөө нүхэр Мухайевай харадаг 160 моридойнь 66 морид дундаһаа дээшэ шадалтай, бэшэдэнь дунда шадалтай байха юм.

Малшадай дунда табигдаһан эрхим агитаторнууд гэхэдэ: Н. Очиров, Г. Логинов, Б. Шагдуров, Б. Хадаева ба бусад агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулха зуураа, малшадай дунда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, малшадые бараидаһ шахуу мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оруулһан байха юм.

Мүнөө «Коминтерн» колхозой эрхим малшад нүхэд Б. Хадалова, М. Банкеева, Б. Унтанов, Х. Бабалаева, Ц. Логинова, Б. Будаев гэгшэд арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталинай алтан приказаар зоригжон адуу малаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлөөрынь үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, малажалай ашаг шэмэ үгэлгые улам дээшэлүүлхэ, абаһан төлнүүдээ хоролтогүйгөөр тэнжээхэ гэһэн уялгануудые бэе дээрээ даажа абаад, нэрэтэйгээр бэелүүлжэ эхилбэд.

Мүн партийна эхин организациин үүсхэлээр комсомолецуудһаа бүридэһэн агитбригада эмхидхэһэн байна. Тиин, эдэнэр хадаа холын гүүртэ болон фермэнүүдтэ гаража, зүжэг наада табидаг заншалтай болоо.

Һаяхан малшадай гүүртэнүүд дээгүүр улаан булангууд эмхидхэгдэжэ, тэндэ зооветеринарна кружок эмхидхэгдэжэ, энэ кружогые ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүхэр С. Х. Зомонова гэгшэ хүтэлбэрилнэ.

Эндэхи партийна организаци болбол таряанажал тушаа анхарал оролдолгоёо ехэхэн гаргадаг байха юм. Таряанажал дээрэ хүдэлмэрилдэг коммунистнууд болбол өөһэдынгөө түрүү үүргэнүүдые жэшээтэ һайнаар дүүргэдэг байна. Жэшээнь коммунист нүхэр Г. Логинов болбол таряан ажалай бригадираар хүдэлмэрилхэ зуураа. хабарай тарилгада бэлэдхэлые аяар февралиин 10-да эрхим шанартайгаар дүүргэөд, газарай элдүүрилгэдэ саг болзор соонь оробо.

Колхозно бүхы хүдэлмэринүүдые үнгэргэлгэдэ эндэхи коммунистнууд болбол үнэхөөрөө нийтые эмхидхэгшэ ба жолоологшо болобод. Эдэнэр шухала удхашанартай хэмжээ-ябуулгануудые хэхэдээ, эгээл түрүүлжэ партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, коммунистнуудай хэхэ үүргэнүүдые тодо һоноороо заажа партийна суглаанай шиидхэбэриин дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа байдаг заншалтай болоо.

Мүнөө манай партийна организаци болбол дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэл 1946 ондо адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргөөд, хабарай тарилгые жэшээтэ һайнаар агротехническэ богонихон болзор соо үнгэргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргажа байна.

Мүрысөөндэ оролсоно

ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министр нүхэр Иосиф Виссарионович Сталинай Майн Нэгэндэ зорюулжа гаргаһан түүхэтэ приказда харюу болгон Ториин МТС-эй трактористнууд ажал хүдэлмэри дээрээ үшөө ехэхэн амжалтануудые түйлагабди гэжэ уялгануудые абаба.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторист М. Тютькин гэгшэ үдэрэйнгөө даалгабариие 200 процент гүйсэдхэнэ. Энэ нүхэр 6,2 гектарай ороной 12,4 гектар хүртэр элдүүрилэн, үдэрэй хоёр нормо дүүргэнэ.

Тракторист Дашэ Воронин халаанайнгаа нормые 140 процент гүйсэдхэбэ.

Мүн түүхэтэ приказтай гүнзэгыгөөр танилсаһан тус колхозой плугшад тарилгын хүдэлмэриие эрхим һайн шанартайгаар, агротехническэ богонихон болзор соо үнгэргэжэ, Сталинска табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр баян ургаса түйлахын түлөө тэмсэнэд.

№ 1 бригадын плугшад нүхэр Ф. Савельев үдэрэйнгөө даалгабариие 150 процент, С. Антонов—120 процент, П. Петров 110 процент хүртэр дүүргэнэ.

Хэблэлэй шэнжэлэл

ДҮРБЭДЭХИ СТАЛИНСКА ТАБАНЖЭЛ БА АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭ

„(Стахановец"—ВКП(б)-гэй Зэдын айкомой ба аймагай соведэй орган).

1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ахажые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые үргэн нийтэдэ ойлгуулха, тэрэ түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө шэн габьяата тэмсэлдэ ажалшан нийтые гульдхаха гээшэ манай большевистскэ хэблэлэй шухалын шухала зорилго болоно.

Энэ талаар манай эндэхи аймагай газетэнүүд тон бага юумэ хээ гэжэ сэхынь хэлэхэ хэрэгтэй. Аймагай газетэнүүдэй һүүлэй үеын номернуудые хараад үзэхэдэ, табанжэлэй түсэб тухай тон хомор бэшэгдэнэ.

Нэгэ-бага һайн жэшээ «Стахановец» гэжэ Зэдын аймагай газетэ (редакторынь нүхэр Будажапов) харуулба. Эндэ толилогдоһон материалнууд ондоо газетэнүүдһээ үлүү ехэ удхатай болон шэг харагатай байна. «Хүдөө ажалые һэргээн бодхоохо ба улам саашаданъ хүгжөөхэ агууехэ программа» гэһэн «Правдын» түрүү бэшэгые апрелиин 4-эй номерто тунхаглахадаа энэ редакци болбол гектар бүриһөө 15 центнер ургаса хуряаха гэһэн Үшөөтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозникуудай уялгые гаргаһан байна. «Хүдөө ажахын талаар агууехэ программа хадаа колхозно ажахые болон колхозникуудай шанга шадалтай ажабайдалые саашаданъ бүхэжүүлхэ зам бидэндэ заажа үгэнэ» гэжэ тэрэ уялга соо хэлэгдээ һэн, 1946 оною үндэр ургаса хуряажа, үндэр ургаса хуряалгаар 1950 ондо тогтоогдоһон түсэбтэ даалгабариие үлүүлэн гараха гэһэн уялга абаад, эдэ колхозникууд болбол хабарай тарилгые хаһа соонь һайнаар үнгэргэхын түлөө мүрысөөндэ ороё гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ хүршэ колхозоо урина. Мүн тэрэ номер соонь, Үшөөтын МТС-эй тракторна бригадын бригадир нүхэр Панафидинай бэшэг толилогдоно. 1946 оной сезон соо колесно трактор бүхэнөөр 260 гектарһаа доошо бэшэ, «СХТЗ-НАТИ» тракторaар 500 гектар хахалхабди гэжэ уялга абаһанаа нүхэр Панафидин мэдүүлнэ.

ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Свиридкина, АЗО-гой главна агроном нүхэр Филь ба бусадай статьянууд мүн лэ табанжэлэй түсэб тухай хэлэжэ, һайнаар ба түргэнөөр тария гэжэ колхозно нийтые уряална.

Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо «партийна-нийтын бүхы хүдэлмэри сэхэ бригаданууд дээрэ хэгдэдэг болоо» гэжэ газетэ саашань мэдээсэнэ. Полевой стануудынь һайнаар түхеэрэгдэжэ, тэндэ дүрбэдэхи Сталинска табанжэлые дүүргэхын түлөө уряалһан лозунг, плакадууд бии. Парторганизаци болбол коммунистнуудые бригаданuудта даалгажа үгөө. Тэдэнь мүрысөөниие толгойлжо, нийтын политическэ хүдэлмэри ябуулна. Табанжэлэй түсэб тухай хуули үдэр бүри колхозникуудта танюулагдана. «Колхозникууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүдэлмэрилнэ» гэһэн статья дээрэһээ ойлгоходо, табанжэлэй түсэб тухай хуулиие үдэр бүри тайлбарилха ябадал бэе бэедээ абаһан уялгануудые дүүргэхын түлөө колхозникуудые гульдхалга хабарай хүдэлмэриие хурдадхажа үгэнэ. Жэшээлхэдэ, газар хахалагшад Хандажап Цыренов, Будажап Мандиров, Николай Гомбоев ба бусад үдэрэйнгөө нормые үргэлжэ үлүүлэн дүүргэжэ байна.

«Кировэй нэрэмжэтэ колхозой табанжэлэй түсэб» тухай түсгаар хуудаһа апрелиин 25-да гаргаһаниинь һонирхолтой. Тэрээн соо энэ колхозой ерээдүйн байдал, тэрэнэй олониитын ажахын хэды ехээр хүгжэхэ байһаниинь харуулагдана. Тиин энэ табанжэл соо колхозойнь бүхы мал 2600 толгойгоор олон болохо байна. Газараа һайнаар элдэдэг болоһоной, үбһэ ногоо тарижа севооборот хэдэг болоһоной ба түрүү агротехникые нэбтэрүүлһэнэй ашаар энэ табанжэл соо гектар бүриин ургасые шэниисээр 15 центнер хүргэхэ, ячменеэр 14 центнер, овесоор 13 центнер ба хара таряагаар 12 центнер хүргэхэ гэжэ хараалагдана. Табанжэлэй дүүрэтэр энэ колхоз болбол 10390 центнер ороо̄һо суглуулха түсэбтэй.

Табанжэлэйнгээ түсэбэй ёһоор тус колхоз энэ жэлдэ электростанци барижа дүүргэхэнь. Тэндэ пилорама, тээрэм ... мэтын шухала юумэнүүд табигдаха ... Тэрэ электростанци 150 колхозникууд... гэр гэрэлтүүлхэ, молотилка, ороо̄һо с... бэрлэхэ машинануудые хүдэлгэхэ бай... Энэ жэлдэ радиоузел баһа табигдаха, 19... ондо 460 хүнэй һууритай шэнэ ... барижа, колхозно сад тарижа дүүр... байна. Мүн гостиница, бани, нарайн... гэр, хүүгэдэй яслинууд, мастерскойнууд, пекарни, тоһоной завод, гараж, ... складууд ба элдэб юумэ хадагалха ... байшангууд, кирпичнын завод, колхоз... гуудай байха шэнэ гэрнүүд бариг... ба бусад олон шухала юумэнүүд хэгд... байна.

«Колхозникуудай ажаһуудалай хэм... үргэхын түлөө» гэжэ булэг соонь ... хэлэгдэнэ: «Табанжэлэй һүүлшын ... ажалта үдэр бүхэндэ 5 килограмм ... грамм ороо̄һо, 565 грамм ... 950 грамм овощь ба хартоф... ха, 1 түхэриг 40 мүнгэ хубааха бай... ди. Тэрэнһээ гадна адууһа малые ... үдэртэ хубаажа ба ажалай нэмэлтэ ... бэри болгожо колхозникуудта үгэхэ... ди».

«Хамаг бүхы хүсөөэ шэнэ табанжэл... дүүргэхын түлөө» гэһэн гаршагтай ... бэшэг энэ номер соо гараба. Тэрээн соо... манай ороной энэ табанжэл соо ... хүдэлмэри гол түлэб харуулагдана.

Тиигээд энэ газетэ болбол өөрын... аймагай колхозникууд, МТС ба совхоз... дай хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагша... уялга тунхаглана. Тэдэнэрынь хабар... тарилгые болон хүдөө ажахын ... жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын түлөө ... бэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб... һайнаар дүүргэхын түлөө өөрынгөө ... шэ Сэлэнгын аймагай ажалшадые ... циалистическэ мүрысөөндэ уряална.

«Табанжэлэй гүрэнэй түсэбые дүүр... хэ ябадал хүн бүхэнэй, колхоз, МТС ... совхоз бүхэнэй ажал дээрэһээ дүлэ... юм гэжэ бидэнэр мэдэнэбди»,—гэжэ ... дынхид уялга соогоо бэшэнэ. Тэд... нэгэн бүринь хадаа өөрынгөө түсэб... байжа, тэрэниие дүүргэхын түлөө ... сэхэ ёһотой.

Энэ жэшээ дээрэһээ харахада, За... аймагай газетэ болбол табанжэлэй т... бые дүүргэхын түлөө мүү бэшээр ... лэжэ эхилһэн байна.

Тиин өндөөшье материалнуудынь ... банжэлэй түсэбтэй холбогдонхой. ... шээлхэдэ, «Хабарай тарилгые хаһа... соонь үнгэргэе» гэһэн Кировэй нэр... колхозой түрүүлэгшые орлогшо ... Будаев.» Колхозуудые электрофи... —гүрэнэй тон шухала хэрэг мүн» ... АЗО-гэй барилгын техник нүхэр С... ба бусадай статьянууд табанжэлэй т... бые нютагай байдалда тодорхо... үгэнэ.

Гэбэшье аймагай газетын хуу... дээрэ шэнэ табанжэл тухай бэшэх... тэрэниие дүүргэхын түлөө тэмсэлые ... руулха ябадал хэдэ хэлэн ехэхэн ... далтай байна. Тодорхойлон ха... шэнэ табанжэлые тайлбарилжа ба... олон зуугаад колхозно агитаторнууд... хай юушье хэлэнэгүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын паровоз бүтээлгын заводой токарь нүхэр Алексей Михайлович Болохов, үдэр бүри 220 процентһээ доошо бэшэ нормоо дүүргэнэ.
И. Красавцевай фото.

Шанартайгаар ба эмхитэйгээр хүдэлмэрилхэ ёһотойбди

★

И. ЛОГУШКИН, ВКП(б)-гэй Обкомой секретариие загаһанай ажаүйлэдбэриин талаар орлогшо

★ ★

1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб болбол манай ороннйе хүгжөөхэ гигантска ехэ хүдэлмэридэ эхи табяа.

Энэ табанжэлэй түсэб эхинһээн абаад эсэс хүртэрөө тэрэнэй бүхы тоонуудынь, хугасаа болзорынь, бүхы бодолнуудынь манай Эхэ орониие улам һүр-жабхалантай болгохо, манай арадай материальна ажабайдалые улам һайжаруулха гэһэн сталинска анхаралаар нэбтэрэнхэй. Ушар иимэһээ манай бүхы орон шэнэ табанжэлые угаа ехэ баяр баясхалантайгаар угтаа.

Бүхы предприятинуудые ашагтай туһатайгаар хүдэлмэрилүүлхэ, үйлэдбэрилжэ байгаа продукциин шанарые һайжаруулха хэрэгтэй.

Энэ хадаа хамагай түрүүндэ манай республикын загаһанай ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдтэ, загаһанай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай парторганизацинуудта хабаадана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, олон предприятинууд үшөөл муугаар хүдэлмэрилжэ байна. Үйлэдбэриин гээгдэлэй нэгэ жэшээе харабал. 1945 он соо загаһа дабһалха үедэ 14858 центнер хороһон байха юм. Тэрээнһээ гадна, загаһые консервэ болгон болбосоруулхада нормоһоо гадуур 689 центнер хорогдол болоһон байгаа. Зарим заводууд хараалагдаһан түсэбһөө нилээд ехэ хорогдолые гаргаһан байна гэбэл: Горячинска завод—238 центнер, Дубининскэ—232 центнер ба Усть-Баргажанай—1121 центнер болоно.

Иигэжэ нормотивһаа үлүү ехэ хорогдол гаргаһан ябадал загаһа дабһалалгын үедэ технологическэ процессүүдые баримталаагүй ушарһаа шалтагаална. Загаһа дабһалхадаа мүльһэ хэрэглэдэггүй ба тогоонууд соо 1,5—2 һараар байлгадаг байна. Бодото дээрэ 10—15 хоног байлгаха ёһотой. Загаһа дабһалхадаа тогоондо хэһэнэй бүридхэл олонхи заводуудта байдаггүй ушарһаа загаһые тогоон дотор удаан байлгаха ушар гарадаг байна. Бэлэн болоһон продукциие хадагалжа хамгаалха ябадалынь баһал һайн бэшээр хангагдаһан байха юм. Зарим заводуудта складай байра ба һарабшанuудай үгы ушарһаа загаһаа хээрэ газарта хадагалдаг байна, тэрэнь һалхинда үлеэгдэдэг, хура нойтондо орожо, өөрынгөө шанарые гээдэг гээшэ.

Иимээр саашадаа байжа болохогүй. Энэ жэлдэ загаһа барилгын пункт бүхэндэ загаһа хүлеэн абалгаһаа эхилээд тэрэниие болбосоруулжа, гаргатарынь наринаар бүридхэхэ, тиихэдээ тогоон бүридэнь ба болбосоруулгадань бүридхэлтэй болохо шухала. Түүхэй загаһа хүлеэн абагша болбол дабһалһан загаһа мастертаа тушааха ба тэрэнь бэлэн продукциие амбааршанда тушааха ёһотой. Иимэ журам байгуулханъ шухала. Энэ хадаа нормоһоо хэтэрхэй гээгдэл ушаруулһан баримтые саг соонь элируулхэ ба гэмтэ нюурнуудһаа гээгдэлэй үнэ сэнгые нэхэжэ абаха ябадалда аргаболомжые үгэнэ. Тэрээнһээ гадна пунктын эрхилэгшэ загаһа дабһалдаг ба загаһа хатаалгын мастернуудай, салин хүлһые ажалайнь шанар дээрэһээ гээгдэлэй нормые харьлзан түлэхэ иимэ журам бии болгогдохо ёһотой.

Бэлэн болоһон загаһанай продукциие саг соонь абажа, һайн шанартай амһартада хэхэ ба загаһые газаа хээрэ хатагалха ябадалтай эрид тэмсэхэ хэрэгтэй. Ушарынь хадаа бэлэн болоһон продукци складуудта, сарай доро хадагалагдаха ёһотой.

Загаһые болбосоруулжа байха үедэ гараһан бүхы хаядһые ашагланг үй орхижо болохогүй, тэрээгээр тэжээлэй зүйлые хэжэ, тахайн тэжээлэй базада тушааха ёһотой.

Гаргажа байгаа продукциие сортолхо ябадал онсо удхашанартай юм. Хэрэглэгшэдтэ загаһые сортолонгүй үгэдэг үе үнгэрөө, харин энэ болбол заводуудай эрхилэгшэдэй дээдэ шанарай загаһанай продукци гаргахын түлөө тэмсэлые һуладхаһан байгаа. 1945 ондо «Байкалорыбтрест» түсэбэй ёһоор 0,5 процент гурбадахи зэргын загаһа гаргаха байһан аад, 1,6 процент гурбадахи зэргын загаһа гаргаһан ябадал энээниие гэршэлнэ. Тэрэшэлэн Дубининскэ завод 5 процент, Ярүүнын—4,1 процент гурбадахи зэргын загаһа үйлэдбэрилһэн байна. Хоёрдохи зэргын бэлэн продукци гаргаха ябадал ехэ һуури эзэлнэ гэбэл: 1945 ондо түсэбэй ёһоор 9,5 процент байгаа һаа, бодото дээрээ 11,2 процент гаргагдаһан байгаа. Харин Горячинска заводто 31,3 процент, Усть-Баргажанай завод 27.4 процент болоно.

Загаһанай ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд болбол иимэ байдалые 1946 он соо үгы хэхэ ба 95 процентһээ доошо бэшэ нэгэдэхи ба дээдэ зэргын шанартай продукци гаргаха ябадалые хангаха уялгатай байна. Гурбадахи зэргын продукци үйлэдбэрилжэ яабашье болохогүй, харин арга барагдаһан саг гэжэ дунда жэшээнэй омульһоо хоёрдохи зэргын продукци гаргажа болохо юм. Загаһанай ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд болбол өөһэдынгөө гаргаһан продукцяар баатарлиг советскэ арадые хангахаар зоригжохо мүн эдэ арадые муу шанартай продукцяар хангаха ябадал гэмтэ хэрэг гэжэ мэдэрхэ ёһотой.

Дайнай үедэ үсөөн тооной инженернүүд ба технологуудтай байһан манай республикын загаһашад имагтал дээдэ ба нэгэдэхи зэргын продукци үгэжэ, Байгалай омулиин алдарынь Сибирь ба Уралһаа сааша гарадаг байгаа һэн. Мүнөөшье иимэ шнартай загаһа үйлэдбэрилжэ болоно. Энээнэй түлөө ехээр хүдэлмэрилхэ ба ехэ һанаашалга гаргаха ябадал эритдэнэ. Гэбэшье, бидэнэр заримдаа ехээр хүдэлмэрилдэг болобошье, харин продукциин шанарай тухай багаар анхардаг байнабди. Загаһа барилгын заводуудай хүтэлбэрилэгшэд загаһа барилгада үлэмжэ анхаралаа табижа, харин тэрээниие болбосоруулха ябадалда анхардаггүй байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүршэлнүүд болбол загаһанай ажаүйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэдые өөрынгөө хүдэлмэриие үндэһөөрынь ондоо болгохо ба түсэбөө бүхы талааранъ бэелүүлхын түлөө тэмсэл ябуулхые эринэ. Загаһа болбосоруулдаг пунктнуудай инженернүүд, технологууд, дабһалха мастернууд ба бүхы хүдэлмэрилэгшэд болбол гансал дээдэ ба нэгэдэхи зэргын продукци гаргахын түлөө тэмсэлые эмхидхэхэ ёһотой, энээнэй түлөө заводуудай ба трестын техническэ таһагай хүтэлбэрилэгшэд мүнөөнһөө эхилээд загаһа хүлеэн абалгын һайн шанар түйлаха ба түсэбтэ даалгабариие загаһашадта ойлгуулжа үгэхэнь шухала.

Загаһа хүлеэн абалгын хүдэлмэришэд болбол бүхы бэлэн болоһон продукцинуудые загаһанай хэмжээгээр, зэргээрынь наряар илгабарилха ябадалые хангаха уялгатай болоно. Загаһанай амһарта соо доодо зэргыень дээдэ зэргэтэй холихо ябадалые эрид эбсэхэ хэрэгтэй. Загаһанай заводуудай хүтэлбэрилэгшэд загаһые нэгэ газар обоолжо ашаалха ябадалые хойшодоо болихо ёһотой. Һаяхан хүргэгдэһэн ба утааруулагдаһан бүхы загаһые ашаалхадаа корзина, хайрсатууд дотор хэжэ ашаалха, харин дабһалагдаһан загаһые гоожохогүй һайн бочконуудта хэжэ ашаалха хэрэгтэй. Энэ байдалые хангахын тула завод бүхэн корзина, бочко зэргын амһартануудые үйлэдбэрилхэ ябадалые эмхидхэхэнь шухала.

Утааруулагдаһан, хатааһаһан ба хүргэгдэһэн продукци гаргаха ба мүн загаһые түсхайгаар дабһалха ябадалые эмхидхэхэ, загаһые хүргэхын ба хадагалхын тула лодиигуудые һайнаар заһабарилха ёһотой.

Нормоёо шанартайгаар үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө ажалай түлбэриие урмашуулха системэ болбол дээдэ ба нэгэдэхи зэргын загаһа болбосоруулгын түлөө тэмсэлэй түлхисын нэгэнь болохо ёһотой. Ушар иимэһээ «Байкалорыбтрест» хадаа энэ урмашуулгын ажалай түлбэриин системые зохёожо, пунктнуудай хүдэлмэрилэгшэ бүхэниие танилсуулха ба тэрэнээ хатуугаар бэелүүлхэ ёһотой болоно. Тэрээнтэй хамта заводуудай хүтэлбэрилэгшэд, МРС болбол продукциин үнэ сэнгые доошоруулха асуудалда анхаралаа табиха ба материалнууд, сырье, загаһа барилгада хэрэглэгдэдэг зэр зэмсэгээ гамнахын түлөө хатуу тэмсэл ябуулха ёһотой.

Энэ шухала зүйлые предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд бүгэдөөрөн ойлгожо шадаагүй байна. Жэшээлхэдэ 1946 оной нэгэдэхи квартал соо Кабанскын загаһанай завод түүхэй загаһанай үнэ сэнгые түсэбһөө үлүү таба дахин шахуу ехэдхэжэ, нэгэдэхи квартал соо 130 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна. Мысовско загаһанай завод иимэрхүү байдалтай. Горячинска, Посольско ба Кабанскын загаһанай заводууд загаһаа амһартагүйгөөр ашаалжа ябуулһанһаа болоно, нэгэдэхи квартал соо 81 мянган түхэриг Рыбтрестһээ абажа шадаагүй байнал. Бэлэн байһан продукцияа саг соонь ашаалан ябуулдаггүй ушар болбол заводые мүнгэнэй талаар хүндэ байдалда оруулдаг ба банковско ссудын түлбэриин процентые ехэ болгодог байха юм. Энэнь загаһанай продукциин үнэ сэнгые доошоруулхын орондо ехэдхэдэг байха юм.

ВКП(б)-гэй областной комитет ба республикын Министрнүүдэй Совет «Байкарыбтрестын» 1945 оной хүдэлмэриин дүн ба загаһа барилгын 1946 оной түсэбые хэлсэн үзөөд, иимэ эрилтэнүүдые табиһан байна: трестын бүхы системэнүүд ба тэрээнэй бүхы һалбаринуудта гүрэнэй жаяг заршамые хатуугаар бэхижүүлхэ; бүхы томо, багашье хүдэлмэрилэгшэдтэ ба бүхы ехэ багашье асуудалнуудта эрилтые дээшэлүүлхэ ба предприятинуудта түсэбөө бэелүүлхэ ябадалые бэхижүүлхэ, энэнь хадаа бүхы зүйлнүүдэй талаар гүрэнэй түсэбые һара бүхэндэ гүйсэдхэхэ хэрэг болоно.

Энэ хадаа тон зүйтэй хэрэг болоно. Эдэ асуудалнуудые шиидхэнгүйгөөр 1946 оной зорилгонууд амжалтатайгаар гүйсэдхэгдэжэ шадагда... Ушар иимэһээ загаһанай ажаүйл...риин предприятинуудай партийна ...низацинууд болбол түсэбтэ зорилг...дые гүйсэдхэхын түлөө ба пла... түсэбэй экономическа зүйлнүүдые ...гэхын түлөө саг үргэлжын хин... байгуулха уялгатай. Партийна орг...цинууд болбол иимэ журамые ха... ёһотой гэбэл, зоводуудай ба МРС-... директорнууд хүдэлмэришэдэй сугла... ба үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ ... һара соо хэһэн ажал тухай элидх...дые һара бүхэндэ хэхэ ба ерэхэ ... ямар зорилгонууд табигдаха ё... элидхэхэ болоно.

Гараһан дутагдалнуудые саг ... заһаха ба урдаа табигдаһан даал...нуудые шиидхэбэрилхэ ябадалда ...ришэд ямараар хүдэлм... загаһа барилгын ба болбо...гын түсэб яажа дүүргэгдэнэб, ... зөөри ба материалнууд яажа гарг...данаб гэһэн асуудалые парторгани... хүтэлбэрилэгшэд, коммунист бүхэн ...жэ байха ёһотой.

Эдэ асуудалнуудые алишье та... бэелүүлхын тула бүхы загаһаша... хүдэлмэрилэгшэдэй дунда нийтын ...тическэ хүдэлмэри үргэнөөр эм... ябадалые парторганизацинууд ... ёһотой. Хүдэлмэришэдэй дунда ... үйлэдбэриин зүблөө, хөөрэлдөө, уншалтые саг үргэлжэ ябуулха ... тэндэ табанжэлэй түсэбэй хуули... предприятинуудай үмэнэдэхи ... нуудай тухай нэбтэрүүлхэ ёһотой ...

Бүхы загаһашад ба хүдэлмэр... хабаадуулһан социалистическэ мүр... болбол 1946 ондо загаһанай ажа... бэриин предприятинуудай үмэнэдэх... хы зорилгонуудыень гүйсэдхэхын ... тэмсэлдэ парторганизацинуудай хү... риин гол методынь болохо ёһотой. ...һанай ажаүйлэдбэриин стахановецууд ... ударнигуудай амжалтанууд загаһа... рилгын ба консервэ болбосоруулг... бан һарын түсэбые уридшалан ... ябадалые хангана. Энэнь хадаа ... листическэ мүрысөөнэй аша ... сталинска табанжэлэй түсэбые ... ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадалай эх...

...городтохи училищиин багша Екатерина Иннокентьевна Попова болбол хэдэн олон жэлэй турша соо арадай ...хүдэлмэридэ ябажа шалгарhанайнгаа түлөө РСФСР-эй габьяата багша гэhэн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэ...

...АГ ДЭЭРЭ: Екатерина Иннокентьевна Попова hуралсалай үедэ hурагшадта ном заажа байна.

О. Зенкиин фото.

УРАНhАЙХАНАЙ АГИТБРИГАДАНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

...ударын райондо нёдондоной ...12 хүнhээ бүридэhэн уранhай...бригада районой социалисти...турын байшангай дэргэдэ эм... Энэ бригада хадаа хабарай ...едэ колхозуудай поли дээгүүр ...ай ба ойлгуулалтын хүдэлмэ...ла зорилготой. Тус бригадые ...ческэ культурын байшангай ...хэр Перфильев толгойлно. ...ла хэлхеэ-холбооной Байкало...тделениин басагад Пана Бал...а Козлова, П. Ерофеевская ...гаа эдибхитэйгээр хабаадал...

...үедэ колхознигуудые уран...талаар хангаха бригаданууд ...кова, Краснояр гэхэ мэтэ то...рин газарнуудаар эмхидхэгдэ...бригадануудта хүдөөгэй интел...нцдостойгоор хүлээнэ. Жэшээл...багшанар Н. Шестакова, П. ...М. Лухнева, Н. Ключерова ...хабаадалгагүйгөөр Оймур hуу...шье удаа пьесэ табигдадагүй. ...ино гэжэ тосхондо уранhай...бригада эмхидхэгдэhэн байна. ...нскэ дүүрэн бэшэ дунда hур...рагшад эдибхитэй хабаадал... hургуулиин багшанар ба ком...поли дээрэхи хүдэлмэришүү...колхознигуудай дунда ойлгуу... уранhайханай хүдэлмэриие ...hайнаар ябуулдаг юм. ...hайханай самодеятельнос...нууд уншалгын байшангуудта ...Тэдэ кружогуудта ехэнхидээ ...луушуул, комсомолецууд, баг...медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ... Жэшээлхэдэ, Черэшевскэ ...убай хүдэлмэрилэ А. Березов...Хустина гэхэ мэтэ hурагшад ехэ эдибхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

Хүдөөгэй уранhайханай хүдэлмэринүүдые hайжаруулан эмхидхэхэ ба агитбригаднуудай хүдэлмэриие хабарай тарилгын үе соо хэрэглэхэ ябадалда хүдөөгэй интеллигенци болон hургуулиин hурагшад айхабтар ехэ ажал ябуулдаг байна. Нүхэр А. Кочетов ударидагшатай Краснояр hууринай уншалгын байшан өөрынгөө ябуулhан жэшээтэ hайн хүдэлмэреэр колхознигуудай дунда магтаалтай болоо.

Нүхэр Кочетовой хүдэлхэhөө урид Краснояр селогой уншалгын байшан хэлэшэгүй задагай муу байдалтай байhан юм. Байрын бэлэдхэлгүй, заhабари хэгдээгүй дээрэhээ ямаршье болбосоролой хүдэлмэриие тус уншалгын байшанда ябуулха аргагүй байтаа. Нүхэр Кочетов хамагай түрүүндэ уншалгын байшанай газаахиие болон гэртэхиие шэмэглэжэ эхилбэ. Уранhайхан плакадууд ба лозунгнуудые бэшэжэ, раматай портредүүд болон агитвитринэнүүдые бии болгоо. Тэрээнэй hүүлээр нүхэр Кочетов залуушуулай хамтын суглаа татажа, «Хүдөөгэй олониитын дунда уншалгын байшангай ябуулха хүдэлмэри ба залуушуулай урдахи зорилгонууд» гэhэн темэ дээрэ элидхэл хэлэбэ. Тэрэ суглаан дээрэ 10 залуушуулhаа бүридэhэн уншалгын байшангай Совет hунгагдаба.

1946 оной январиин 1-hээ апрелиин 10 хүртэр дооро тоологдоhон хүдэлмэринүүд хэгдэбэ гэбэл, 8 пьесэнүүд табигдаба, 5 концертын үдэшэнүүд үнгэргэгдөө, элдэб темэнүүдээр 19 хөөрэлдөөн болобо. Мүн шатар даамай нэгэ турнир үнгэргэгдөө. Дуунай кружогто хэдэн дуунуудые шудалжа, хододоо уранhайханай кружогой репетицэнүүд болодог байдаг. Энэ кружогой табиhан А. Чеховэй «Баабгай», «Муу hанаалтай хүн» гэхэ мэтэ пьесэнүүд ехэ hонирхолтой байгаа. Уранhайханай тус коллектив районно олимпиада дээрэ түрүүшын hуури эзэлhэн байна.

Гэбэшье, зарим колхозуудай клубууд энэ шухала хүдэлмэриие хэрэгсээдэггүй байна. Жэшээлхэдэ Инкинскэ сельсоведэй Дубинина деревниин клубта ямаршье хүдэлмэри хэгдэдэггүй байна. Клубые даагша, комсомолец Н. Ермаков клубай хүдэлмэриие hайжаруулхын орондо ямаршье ажал ябуулдаггүй гэртээ hуужа байдаг. Мүн залуушуулай дунда клубай газаа тээ хэгдэхэ ёhотой хүдэлмэри ябуулдаггүй, суглаанууд болон хөөрэлдөөнүүдые нэгэшье удаа эмхидхээгүй бэйhаар лэ hууна.

Олон зонтой тосхонууд болон колхозуудаар хүреэлэгдэhэн Корсаково селодо байhан уншалгын байшан тон муу хүдэлнэ. Уншалгын байшангай хүтэлбэрилэгшые хододоо hэлгэжэ байдаг ушарань ябуулагдаха хүдэлмэридэнь айхабтар муу нүлөө үзүүлнэ. Эндэнь хүсэд бэшэ дунда hургуули байна. Тиимэhээ хүдэлмэри хэхэ хүсэн хэзээ бүхэндэ олдохо байбашье, тэдэнэрые эмхидхэдэггүй. Мүн тэрэшэлэн уншалгын байшангай гэрые заhабарилгын түлөө 1945 ондо hомологдоhон мүнгэн хэрэглэгдээгүй үлэhэн байна.

Өөhэдынгөө хүдэлмэриие эрид hайжаруулжа, хабарай тарилгын үедэ колхозой бригаднуудые хангаха ябадал уранhайханай кружогуудай ба агитбригадануудай шухала зорилгонууд болоно. Тиимэhээ энэ хүндэтэ ба харюусалгата хэрэг дээрэ эрид хубилалта гаргажа, арад зоной дунда үрэжэлтэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

И. БАЖЕНОВ.

Үндэр бүтээсэтэйгээр, зүб зохидоор ажаллаха

...алинска табанжэл дотор ...ой предприятинуудай ...ескэ гүрэнэй удхашанар...товууд табигдаба. Манай ...й ажалшадые эдеэ хоо...шанартай продуктнуу...жа, үйлэдбэриингөө түдүүргэхэ ба үлүүбшэлэн ...ябадаллань туhалха, ...энхэ hайн байдалые ...лэ ябадалые дэмжэхэ ...даа ехэхэн аша габьяа ...оно.

...ын мяха консервнэ ком...нэгэ ороноо хамгаалгын ...айнай жэлнүүд соо фрон...сэлые хангаха талаар ...hаар хүдэлмэрилhэнэй ...эй Оборонын Комите...ялгын Улаан туг нэгэн...рюулагдаhан байха юм. ...йнгоо урда манай предприятиин коллективэй хэhэн аша габьяануудые үндэрөөр сэгнэжэ, правительство болбол Гүрэнэй Оборонын Комитедэй тугые саг мүнхэдэнь хадагалхаар манда үгэhэн байна.

Комбинадай эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүд болбол дайнай үедэ туйлаhан амжалтануудаа бэхилэн баталхын дүүрэн зоригтой ба шэнэ табанжэлэй түсэбэй зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар урда мэтэ эрхим hайнаар хүдэлмэрилхэ дүүрэн хүсэлтэй байнабди. Шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй Хүндэлэлгын республиканска Доска байгуулха тухай мэдээсэлые манай коллектив тон ехэ баяртайгаар угтаhан байна. Социалистическэ мүрысөөн дотор „Хүндэлэлэй Доскада“ хүндэтэ hуури эзэлхын түлөө комбинадай хүдэлмэришэд ба алба хаагшад хамаг бүхы хүсэ шадалаа гаргажа, үндэр бүтээсэтэйгээр ба зүб зохидоор хүдэлмэрилжэ, үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые саг үргэлжэ дүүргэжэ ба үлүүбшэлэн дүүргэжэ, гаргаhан продукциингаа үндэр шанарые хангажа байхын хойноhоо али болохоор оролдохо байнабди.

К. Воронцова, Комбинат дээрэхи ВКП(б)-гэй ЦК-гэй парторг; К. Карасев, Главна инженер ба комбинадай директорэй орлогшо;

А. Полуянова, Кадрнуудай таhагай начальник;

М. Козекина, завкомой түрүүлэгшэ.

Комсомолец Василий Паршинов

...мехлесопунктын эрхим ...залуухан хүбүүн Василий ...шэ ажал хүдэлмэри дээ..., бүхы модошодой дунда ...айна.

...шиновай ажал хүдэлмэри ...саhаа хойшодо хараад ...хадаа бага наhатай боло...й ниилээд ехэ дуй дэршэл...хүбүүн байна. Энэ хадаа ...лдэ мехлесопунктын мо...э түрүүшынхеэ модо шэ...лмэрилжэ эхилээ. Түрүү...дэ энэ хүбүүн иимэ ша...гэжэ хэншье этигэ... юм. Гэбэшье хэдэхэн ...байхада Василий өөрын...бариие харуулжа эхил...

...ршинов хадаа 1930 ондо ...бага наhанhаа хойшо эхэ ...тойронхи ажал хүдэлмэ..., бүлэнэр соогоо тон ...хүбүүн гэжэ тоологдодог ...шье хүдэлмэриhөө огто харюудахагүй, нэтэрүү, эхилhэн ажалаа дүүргээгүйдөө гэртээ бусадаггүй, эгээл иимэ заншалтай юм hэн гэжэ тэдэнэрэй аха нүхэдынь хэлсэдэг байна

15 наhатай Василий ой модоной ажаүйлэдбэриинхидэй дунда суурхажа эхилээр жэл тухай болобо. Тэрэ эгээл жэлэй саада тээ аймагай военкоматта ошожо, „Намайе японско булимтарагшадта эсэргүү дайнда эльгээгыт“ гэжэ хэдэн дахин мэдүүлгэ үгэhэн байна. Тиин тэрээниие бага балшар наhатай дээрэhээнь ой модоной ажалда ошохоор аймагай военкомат эльгээhэн байна.

Нүхэр Василий Паршинов хадаа эльгээгдэhэн харюусалгата участок дээрээ өөрынгөө ба эхэ эсэгынгээ нэрые жэшээтэ hайнаар нэрэлүүлээ.

— Советскэ залуушуул хадаа Эхэ оронойнгоо саашанхи хүгжэлтын түлөө бүхы хүсөөрөө хүдэлмэрилжэ, сталинскэ дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ нангин зорилготой—гэжэ тэрэ хүбүүн хөөрэнэ.

Анха түрүүн модо шэрэлгэдэ ороходонь тэрээндэ нэгэ мори даалган үгэhэн юм. Тиин морёо хододоо тарган тобироор ба шэргэ тэргэеэ эрхим hайнаар харууhалдаг дээрэhээ, мүн ажалдаа эртэ гарадаг ба ажалhаан орой бусадаг дээрэhээ үдэр бүриингөө даалгабариие 150-hаа 200 процент хүртэр дүүргэжэ, hара бүхэндэ 1500—1700 түхэриг салин хүлhэ абадаг байна.

Эрид зоригтой, залуу комсомолец В. Паршинов болбол өөрынгөө анха түрүүн эхилhэн ажалай жэшээтэ hайн туйлалтануудые саашадань бүхэжүүлжэ советскэ арадай агуу ехэ hайндэр болохо Илалтын үдэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ гаралсаа.

Манай республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин түрүүшүүлэй зэргэдэ гараhан нүхэр Паршинова, саашадаа улам hайн амжалтануудые туйлаха байhаниинь лабтай.

С. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие үргэнөөр нэбтэрүүлэн ойлгуулха

П. ПЕТУХОВ,—ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагшын орлогшо

1946—1951 онуудай турша соо СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуули соо иигэжэ бэшэгдэhэн байна:

«СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ даалгаха:

в) арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүбшэлэн дүүргэхын зорилготойгоор социалистическэ мүрысөөнэй үндэhэ hуури дээрэ табанжэлэй түсэбые бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэн, таряашан ба интеллигенциие үргэнөөр хабаадуулгые хангаха».

Дүрбэдэхи табанжэлэй сталинска гүн ехэ түсэбые гүйсэдхэхэ ба үлүүбшэлэн гүйсэдхэхын түлөө эдибхитэй хүдэлмэридэ советскэ арадые хабаадуулга болбол табанжэлэй түсэбые бэелүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ үүргэ эзэлхэ байhаниинь энэ хуули соо хэлэгдэhэн зүйлhөө харагдана. Арадай эдибхитэй хабаадалгагүйгөөр табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадахагүйбди. Гүрэнэй ба арадай хоорондохи интересүүдэй адли байhандань түшэглэдэг гансахан лэ манай советскэ хуули бүхэ арадай туhаламжада найдажа шадаха байна.

Манай арад болбол өөрынгөө гүрэниие улам саашань сэсэглэн дэбжүүлхые ба хүсэн түгэс болгохые хүсэнэ. Энэ болбол табанжэлэй түсэб соо харааланhан ажахын шэнэнүүд түсэбүүдые гүйсэдхэхэ ябадалда бүхы советскэ арадые зоригжуулhан хүсэн—советскэ патриотизмын Эхэ орондоо инаг дуралалтын бурьялма булаг мүн болоно.

Советскэ хүнүүд болбол өөhэдынгөө колхозууд, заводууд, районууд, городууд ба тосхонуудые хүгжөөн дэбжүүлхэ арга ушарые агуу ехэ хүдэлмэриин түсэб соо харана. Тэдэнэр хадаа табанжэлэй түсэбые гансахан лэ дүүргэхэ тэды бэшэ, мүн үлүүбшэлэн дүүргэхээр эрид зорилгонуудтай байнад. Өөhэдынгөө зорилгые тэдэнэр бодото хэрэгүүдээр дэмжэнэ. Хүдэлмэришэн ба колхознигуудай ажалай жэшээлэшэгүй ехэ габьянууд тухай тэдэнэрэй эршэтэй шанга хүдэлмэри тухай мэдээсэлнүүд хэлэжэ үгэнэ.

Социалистическэ мүрысөөнэй хэмжээн улам үргэжэнэ. Ажалша арад зоной үйлэдбэриин эдибхи улам ургана. Гэбэшье, арад зоной иимэ эдибхитэй байhан хадань агитационно пропагандистска хүдэлмэри ябуулжа, табанжэлэй түсэбые гүйсэдхэхын түлөө ажалшадые эмхидхэhэнэй хэрэгтүй гэжэ hанажа болохогүй. Харин партийна организаци бүхэн лэ үрэн ехэ агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие дэлгэрүүлхын түлөө хамаг хүсэеэ элсүүлхэ ёhотой. Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие коммунист, хүдэлмэришэн, колхозник, интеллигент бүхэн шудалха ёhотой. Энэ хүдэлмэри болбол тон ехэ хүсэлэлые ба шэн зоригтолые эринэ. Энэ хүдэлмэри болбол Сталинска агуу ехэ түсэбые гүйсэдхэхэ ябадалда арад зониие зоригжуулан хабаадуулха хэрэгтэ бидэнэртэ туhалха байна.

Партийна организацинуудай гол зорилгонь юуб гэхэдэ, полевой ба тракторна бригаднуудта, фермэнүүдтэ, цехүүдтэ, улаан булангуудта ба клубуудта табанжэлэй түсэб тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн, элидхэлнүүд ба лекцинүүдые саг үргэлжэ эмхидхэхэ, манай арадай ажахын хүгжэлтые харуулhан выставкэнүүдые эмхидхэхэ, 1950 ондо юутэй болохо бибди гэжэ харуулhан диаграммануудые бэлэдхэхэ.

Манай республикын организацинууд болбол табанжэлэй түсэб тухай хуулиие арад зондо нэбтэрүүлэн ойлгуулха ба тэдэнэрые зоригжуулан элсүүлхын талаар ехэшэг хүдэлмэри хэhэн байна. Партийна организаци, колхоз, МТС, предприяти бүхэндэ шахуу табанжэлэй түсэбтэй дашарамдуулhан суглаанууд үнгэргэгдэбэ. Суглаанууд болбол ехэ эдибхитэйгээр үнгэржэ, тэдээндэ хабаадагшад өөhэдынгөө хүдэлмэри тушаа эли тодо уялгануудые бэе дээрээ даажа абаhан байна.

Республикын городууд ба аймагуудта агитколлективүүдэй кружогүүдай хүтэлбэрилэгшэдэй, агитаторнуудтай семинарнууд үнгэргэгдэбэ. Табан зуу гаран хүнүүд элидхэлшэд ба лекторнүүд болон баталагдаба. Тэдэнэрэй нилээд олониинь республиканска ба аймагай партийно-советскэ эмхи зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд байна. Табанжэлэй түсэбые шудалха талаар долоон зуу гаран кружогууд байгуулагданхай, өөhэдөө шудалагшадта туhалха консультацинууд партийна кабинедүүдтэ эмхидхэгдэhэн байна. Предприятинууд, колхозууд, бригаданууд ба албан газарнуудта арбан мянга шахам агитаторнууд табанжэлэй түсэб тухай хуулиие нэбтэрүүлэн ойлгуулжа байна. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймагта түсэбые шудалха арбан табан кружогууд байгуулагдаба. Гадна, шудалалга болбол үшөө арбан гурбан политhургуулинуудта ябуулагдажа байна. Кружогуудые хүтэлбэрилэгшэдтэй инструктивна зүблөөн үнгэргэгдэжэ, тус хуулиие яажа шудалха ёhотойб, ямар литература уншахаб, гол анхаралаа ямар юумэндэ хандуулхаб гэжэ хэлэжэ үгтэhэн байна. Эдэ кружогууд ба hургуулинуудта хэдэ хэдэн занятинууд үнгэргэгдөөд байна. Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие өөhэдөө шудалагшадта туhалха зорилготой консультацинууд ба хөөрэлдөөн парткабинет соо эмхидхэгдэhэн байна. ВКП(б)-гэй айком гушан табан лекторнууд ба элидхэлшэдые томилжо олобо. Хорин нэгэн лекци уншагдаад байна. Агитационно хүдэлмэриие hайжаруулха зорилготойгоор, ажал хүдэлмэриие hайжаруулха зорилготойгоор партиин айком болбол партийна организацинуудай секретарьнуудай, албан газарнуудай ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй суглаа татажа, табанжэлэй түсэбые нэбтэрүүлхэ агитационно хүдэлмэриин зорилгонууд тухай хэлэжэ үгэбэ. **Социалистическэ мурысөөн ябуулагдаба.** Агитаторнуудай үгэнүүдэнь парткабинедээр эмхидхэгдэhэн диаграммануудые, фотомонтажуудаар бэхилэгдэнэ. Кяхтынхид ехэ нүүх дутагдалнуудтай гэбэшье, hайн эхилэл табиhан байнад.

ВКП(б)-гэй Курумканай айком болбол табанжэлэй тухай хуулиие нэбтэрүүлэн ойлгуулалгые муу бэшээр табиhан байна. Тэдэнэр хадаа партийна, колхозно суглаануудые үнгэргэжэ, бригаданууд, колхозууд ба предприятинуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөе ябуулба. Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалха табан кружогууд байгуулагдаа, политhургуулинууд болон мүнөө үеын политикын кружогуудта занятинууд болоно. Өөhэдөө шудалагшадта парткабинедээр консультаци эмхидхээ. «Табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонууд» гэжэ түрүүшын темээр 13 элидхэлнүүд хэгдэбэ. Эдэ элидхэлнүүдые партиин айкомой ба аймсоведэй хүдэлмэрилэгшэд хэhэн байна. Партиин Курумканай айком болбол энээнhээ нилээд ехые хэжэ шадаха ба хэхэшье уялтатай байна. Тодорхойлбол, лекционно хүдэлмэриие шангадхаха тон шухала байна.

Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие нэбтэрүүлэн ойлгуулха хүдэлмэри Городок городто муу бэшэ байна. ВКП(б)-гэй горком болбол табанжэлэй түсэбөөр табигдаhан зорилгонуудые зүбшэхэ суглаануудые хэбэ, политhургуулинуудта нэгэнэгэ занятинууд үнгэргэгдэбэ. Агитаторнууд, агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай семинарнууд үнгэргэгдэжэ, хуулиие шудалха методико тухай заажа үгтэhэн байна. Горком болбол табанжэлэй түсэб ойлгуулха ябадалые ехэ үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, предприятинууд дээрэ үйлэдбэриин дэбжэлтые, социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долгиохолые туйлаhан байна.

Табанжэлэй түсэбые нэбтэрүүлэн ойлгуулгые бодото хэмжээ-ябуулгануудтай холбуулжа ябуулhан городой партийна организаци болбол тон зүб юумые хэжэ байна. Пропагандын гол удхашанарань эгээл тиимэ байха ёhотой. Горком болбол коммунистнууд ба партийна бэшэ хүнүүдтэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие ойлгуулха ябадалые үргэнөөр ябуулна. ВКП(б)-гэй горком лекторнуудай группые эмхидхэбэ, өөhэдөө шудалагшадта туhалхын зорилготой консультацинуудые, фотомонтажнуудые эмхидхэhэн байна. Табанжэлэй түсэб тухай хоёр занятинууд партийна үдэшын hургуулида үнгэргэгдэбэ.

Гэхэтэй хамта, партиин Мухар-Шэбэрэй айком агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие тоодоггүй байна. Партиин айкомой зүгhөө элидхэлшэдые шэлэжэ баталха ябадалда ёhо тэдыгээр хандаба. Баталагдаhан 13 элидхэлшэдэй нэгэниинишье элидхэл бэлэдхэнэгүй. Аймагайнь харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд—ВКП(б)-гэй айкомой секретарь Гармаев, прокурор нүхэр Эренпрайс, военком нүхэр Разгильдеев, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр Кузнецова гэгшэд ба аймсоведэй таhагуудые даагшадай, зарыманиинь элидхэл хэнэгүй. ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой членүүд энэ хүдэлмэридэ булталаа хабаадалсанагүй. Хуулиие өөhэдөө шудалалга ба тэрэнэй хойноhоо парткабинедэй зүгhөө hанаагаа табилга орой байхагүй юм, юуб гэхэдэ, парткабинет дилэнхидээ хаалтатай байдаг. Парткабинедэй библиотекэ баhа хүдэлмэрилнэгүй. Хуулиие шудалхын талаар 15 кружогуудые эмхидхэхэ гэжэ хараалагдаhан аад, тэрэншье hуурихаа хүдэлөөгүй. Пропагандын таhаг муугаар хүдэлмэрилнэ. Пропагандын таhагые даагша нүхэр Дубровский ба парткабинедые даагша нүхэр Даниленко гэгшэд саг бүридэ командировкодо ябадаг. Тиимэhээ, агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие ба хуулиие шудалалгые эмхидхэхэ хүнүүд олдохогүй болонхой. ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Новолоцкий болбол айкомой пропагандын таhагые хүтэлбэрилхэ ябадалые hуларуулаа, тэдэ өөрөөшье политическэ хүдэлмэриие дутуугаар ябуулдаг байна. Полевой стануудта ба вагончигуудта лозунгнууд ба плакадууд байдаггүй. Клубууд ба уншалгын байшангууд хүдэлмэрилнэгүй, зарим нэгэниинь хүдэлмэрилөөшье hаа, тон муу байдалтай. Политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые шалган харахын тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые аймисполком болбол зүбхэн лэ апрелиин 26-да зүбшэн хэлсэhэн байна. Тэд ямаршье хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаагүй, шалган харалга боложо байгаа юм гэжэ хэншье мэдэхэгүй байна. Иимэ иимэнүүд дээрэhээ Мухар-Шэбэрэй аймаг тарилга ба бэшэ хүдэлмэринүүдэйгээ талаар гээгдэжэ ябана.

Тарбагатайн, Иволгын, Кабанскын районуудта мүн лэ энээнhээ дээрэ бэшэ байдалтай.

Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие нэбтэрүүлэн ойлгуулха хүдэлмэридэ байгаа эдэ бүхы дутуунууд юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ ВКП(б)-гэй айкомууд энэ хэрэгые hайса гартаа абаадүй, зарим нэгэн газарнуудта арад зоной дунда ойлгуулалтын хүдэлмэри ябуулха хэрэгые сэгнэдэггүй байна.

ВКП(б)-гэй айкомууд болбол табанжэлэй түсэб тухай хуулиие нэбтэрүүлэн ойлгуулхын талаар бүхы хүдэлмэриие гансахан лэ пропагандын таhагуудта даалгажархёо. Пропагандын таhагууд энэ хүдэлмэриие ябуулха, ёhотой оперативна хүтэлбэрилхэ уялгатай гэбэшье, табанжэлэй түсэбые ойлгуулалта болбол бүхы коммунистнуудай, бүхы партийна организацинуудай ойрын шухала хэрэгүүд болоно, тиимэhээ, партийно-советскэ актив бүхыдөө энэ хэрэгые эмхидхэн ябуулха ёhотой.

Коммунист бүхэн табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалжа, колхознигууд, тракторнистнууд ба хүдэлмэришэдтэ ойлгуулха, ажахын түсэбүүдые, кварталай, hарын ба үдэрэй даабаринуудые гүйсэдхэхэ ба үлүүбшэлэн гүйсэдхэхэ ябадалда өөрынгөө хүдэлмэриин жэшээгээр арадые уряалха уялгатай. Хүн бүхэнэй өөрынгөө участок дээрэ эршэтэй шангаар хүдэлмэрилhэн дээрэhээ табанжэлэй Сталинска түсэбэй гүйсэдхэл дулдыдаха байна. Тэд бидэнэр энээниие хангахашье уялгатайбди.

Түүхэтэ приказтай танилсуулна

Паровозо-бүтээлгын заводой агитаторнууд ССР Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Министр нүхэр Иосиф Виссарионович Сталинай ажалшан арадуудай hайндэр майн 1—дэ зорюулжа гаргаhан түүхэтэ приказтай танилсуулха тушаа хүдэлмэриие заводой цехүүд ба халаануудаар эршэмтэйгээр ябуулжа эхилhэн байна.

Илангаяа паровозо-монтажна цехын партийна эхин организациин агитаторнууд энэ түүхэтэ приказые цехын коллективэй дунда хэдэн дахин уншажа үгэhэн байха юм. Мүн партийна эхин организациин секретарь нүхэр Щеглаков гэгшэ цехын улаан булан соо хоёр дахин уншалга эмхидхэhэн байна. Энэ уншалгада цехын хүдэлмэришэд эдибхитэйгээр хабаадалсаба. Эдэнэр агуу ехэ вождьингоо приказ соо хэлэгдэhэн даабаринуудые бэелүүлхын түлөө үйлэдбэриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэхэ, гаргаhан продукциингаа шанарые hайжаруулха болон гологдохо ябадалые усадхаха гэхэ мэтын социалистическэ уялгануудые абабад.

Б. Дансорунов

ВЛКСМ-эй РАЙКОМОЙ ЭДИБХЕЭР

ВЛКСМ-эй Зэдын райкомой үүсхэлээр уранhайханай самодеятельностиин бригада эмхидхэгдэhэн байна. Энэ бригадые ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр Сухарева хүтэлнэ.

Түе бригада Чапаевай, Котовскиин, Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай полевой стануудаар ябажа уранhайханай самодеятельностиин харуулгые үнгэргэжэ hаяхан гэртээ бусажа ерэбэ.

Мүнөө энэ бригада болбол Үшөөтын, Зэдын, Боргойн сомонуудай колхозуудта гараба.

Бригадын членүүд гансахан, зүжэг наада харуулаад ябадаг бэшэ, харин СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хөөрэлдөө ба элидхэлнүүдые үнгэргэдэг ба дайшалхы хуудаhанүүдые гаргаха хэрэгтэ полевой бригаднуудта туhаламжа үзүүлдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удэ городой городской сад нээгдэжэ, эндэ городой ажалшан арад амаралтынгаа сагые үнгэргэнэ. О. Зенкиин фото.

ХҮҮГЭДЭЙ БҮГЭДЭНИИТЫН ҺУРАЛСАЛ ТУХАЙ

Сталинска табанжэлнүүдэй турша соо Бурят—Монголдо бодото культурна революци боложо, ном бэшэг мэдэхэгүй байһан урдын хосорогдомол үлэгдэл усадхагдаһан байна гээшэ. „Городуудта бүгэдэниитын дунда һуралсал бэелүүлхэ, хүдөө нютагуудта ба бүхы национальна республиканууд бүгэдэниитын долоон жэлэй һуралсалые гүйсэд бэелүүлхэ, мүн арбан жэлэй һуралсалда хүүгэдые олоор хабаадуулха" гэжэ ВКП(б)-гэй XVIII съезд зааһан байгаа. Хэрбээ немецкэ булимтарагшадай этигэл эбдэн добтолоогүй һаань, энэ гайхамшагта түсэб бодото хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэхэ байгаа гэжэ хүн бүхэн мэдэжэ байна.

Немецкэ эзэмдэгшэдтэй дүрбэн жэл шахуу үргэлжэлһэн хатуу дошхон дайн хадаа манай гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ мүн лэ ехэхэн һаад түбэг татаһан байха юм.

Дайнай үедэ бүгэдэниитын һуралсал тухай хуули городтошье ба хүдөө нютагуудташье гүйсэд хангалтатайгаар бэелүүлэгдээгүй байна. Дунда, долоон жэлэй болон эхиншье һургуулинуудта республика доторхи һургуулиин наһанай хүүгэд 100 хуби хабаадалсажа шадагдаагүй ябадал үзэгдэһэн байна.

Жэшээлхэдэ 1942—43 оной һуралсалай жэлэй эсэстэ 16 аймагуудта 13.311 хүүгэд гү, али һураха ёһотой хүүгэдэй 13,9 процент һургуулида хабаадуулагдаагүй байгаа. 1943—44 оной һуралсалай жэлэй эсэстэ 15147 хүн баһал һургуулида хабаадуулагдаагүй, тэдэнэй тоодо 8-һаа 12 хүртэр наһатай гү, али уялгата эхин һуралсалда хабаадуулагдаха ёһотой 6367 хүүгэд ороно. 1944—45 оной һуралсалай жэлдэ энэ хэрэгтэ мүн лэ ехэ һайжаралта үзэгдөөгүй гэбэл. 11519 хүн һуралсалда хабаадуулагдаагүй байшоо һэн.

1945—46 оной һуралсалай жэлэй эхиндэ республикын 21 аймаг, 3 город ба 3 хүдэлмэришэдэй поселогто 7—һоо 15 хүртэр наһатай хүүгэд 61155 хүн (хүдөөдэ—45943 хүн, городто 15212 хүн) бүридхэгдэһэн байна. Хүдөө нютагуудта бүридхэгдэһэн 45943 хүүгэдһээ 2787 хүн, городууд ба хүдэлмэришэдэй поселогуудта—808 хүн һуралсалда хабаадуулагдаагүй үлэһэн байна.

Хамта энэ һуралсалай жэлдэ 3595 хүн һургуулида оруулагдаагүй гээшэ. Гадна хүдөө нютагуудта ба городуудта 1945—46 оной һуралсалай жэлэй эхин хахадта республика дотор 5426 хүн һургуулида ябахаяа болишоо, һуралсалай жэлэй хоердохи хахадта зарим һургуулинууд ба аймагай арадай гэгээрэлэй таһагуудай мэдээсэһэнэй ёһоор һургуулияа орхилго баһал үсөөрөөгүй, харин нилээд олон болоһон байна. Һурагшадай һургуулияа орхижо гаралга зарим һургуулинуудта 15—20 процент хүрэһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 4-дэхи 7-дохи классуудые дүүргэжэ гарагшад хадаа 1-дэхи классуудта орогшодой тоогой хахадһаа үсөөн зарим нэгэн һургуулинуудта дүрбэнэйнь нэгэнһээ үсөөн байгаа. Иимэһээ, бэшэг б га мэдэхэ, заримдаа бүри үзэгшье мэдэхэгүй хүнүүд эндэ тэндэ үзэгдэдэг болсоһониинь гайхалтай бэшэ болоно.

„Үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн политикые ойлгохогүй" гэжэ Ленин багша хэлээ һэн. Үзэг бэшэг мэдэхэ хүнүүд болбол наука ба техникын дэлгэрһэн энэ үедэ али бүхы талаараа тон ехэ хожомдонги байдалда ороно байна. Һургуули һударые саашадань улам хүгжүүлхэ хэрэгтэ СССР-эй Верховно Соведэй һаяхан болоһон сесси тусгаар анхарал табяа. „1946—50 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб" соо хүүгэдэй бүгэдэниитын һуралсалые город ба деревнидэшье 7 наһанһаа эхилхэ гэжэ хараалһан байна.

Бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие хүсэд дүүргээгүй байһанай гол шалтагаан гэхэдэ, нютагуудтахи эмхи зургаанууд илангаяа арадай гэгээрэлэй таһагууд һургуулиин наһанай хүүгэдые 100 процент һургуулидань хандуулха хэрэгтэ бодото анхарал табидаггүй байна. Энэ һуралсалай жэлэй эхин хахадай дүнгэй фактнууд хэлэгдэһэн зүйлые баталжа үгэнэ. Кударын аймагта 7-һоо 15 хүртэр наһатай багашуулһаа 601 хүн, Кяхтын аймагта 1557 багашуулһаа 218 хүн, Бичурын аймагта 3260 багашуулһаа 418 хүн һургуулида хабаадуулагдаагүй байна. Мүн Түнхэнэй, Хойто-Байгалай ба бусад аймагуудта һурагшадай зүгһөө һургууляа орхилго ехээр гараһан байна.

Мүнөө нютагуудта хүүгэдые һургаха асуудалда саг үргэлжэ һанаагаа табидаггүй. Аймагай Гүйсэдкомуудай ба сомоной Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй энэ хэрэгтэ муугаар хандадаг дээрэһээ һургуулинуудай үбэлэй сагта түлеэгүйдэжэ, хэшээлнүүдээ таһалдаг баримтанууд олон үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Иволгын аймагай Колобковско һургуулида һуралсалай жэлэй эхин хахадта хэшээлынь 3 дахин таһалдаһан байна. Кабанскын аймагай Харауզска һургуулида 2 үдэр хэшээлынь таһалдаа, мүн тэрэшэлэн Ториин аймагай Наринска долоонжэлэй һургуулида, Харацагайска эхин һургуулида баһал хэшээлнүүдынь таһалдаһан байгаа.

1930 оной августын 14-эй хуулиин ёһоор бүгэдэниитын эхин Һуралсалые хангаха талаар бүхы бодото хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ городской, поселково сомоной соведүүд ба аймагай гүйсэдкомууд шууд оролсохо ёһотой юм. Тэдэнэр энэ үүргэеэ нилээдгүй мартажархиһан байна.

Бүгэдэниитын уялгата һуралсал тухай хуулиие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ гансахан һургуули бэшэ, харин нютагай советскэ органууд дүүрэн харюусалгатай гэжэ сомоной поселково соведүүд ба олонхи аймгүйсэдкомууд хүсэд мэдэхэгүй байна. Бүгэдэниитын уялгата эхин һуралсалые дүүргэдэггүй түрэлхидые ба алба хаагшадые харюусалгадашье хабаадуулжа болохо юм. Энэ талаар прокуратурын органууд анхаралаа баһал табилсаха ёһотой.

Бүгэдэниитын һуралсалай манай республика соо муугаар ябуулагдажа байһаниинь эли болобо. Һургуули тухай мүнөө хүртэр анхаралаа табидаггүй хүтэлбэрилэгшэдтэ бүгэдэниитын һуралсалые гансахан багшанарай хүсөөр бэелүүлжэ шадагдахагүй гэжэ үшөө дахин һануулха шухала болоно. Хүүгэдэй түрэлхидтэ багшанарай хэдэн дахин ошожо үхибүүгээ һургуулида оруулагты гэжэ уриха баатай болодог ушар ябашье таарахагүй байна. Гүрэнэй ехэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг ябадалые эрид усадхаха шухала, тэдхэмжэ хүлеэхэ бүлэнэртэ материальна туһаламжа үзүүлхэ ёһотойбди. Эдэ бүгэдые нэн түрүүндэ сомсоведүүд, аймагай гэгээрэлэй таһагууд ба аймгүйсэдкомуудай хүтэлбэрилэгшэд бэелүүлхэ уялгатай.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал бидэндэ ехэхэн хоро хүргэнэ гэжэ мэдэхэ шухала, иимэ байдалые мүнөө үедэ тэсэжэ болохогүй. Бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие гүйсэд бэелүүлхэ зорилгые шиидхэлгэдэ нютагай зарим соведүүдэй ба аймагай гэгээрэлэй таһагуудай зүгһөө гүрэнэй ёһоор хандадаггүй байһаниие һургуулида һураха ёһотой хүүгэдэй бүридхэлые ехээр бусайдуулдаг, муугаар гү, али дүүрэн бэшээр хэдэг ябадалнууд тодоор гэршэлхэ байна. Багашуулые бүридхэлгые эмхидхэхэ тухай РСФСР-эй министрнүүдэй Соведэй гаргаһан инструкци хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байха юм. Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хүүгэдые бүридхэхэ харюусалгаһаа огто холодоод, зарьманиинь „хүүгэдые бүридхэхэ ябадал—багшанарай хэрэг гээшэ" гэжэ хэлэхэһээ гадна, „һургуулидаа хэшээлээ ябуулхын хажуугаар хүүгэдые бүридхэгты" гэжэ багшанарта захиржа һуудагшье зүйл бии. Иимэһээ гансахан лэ һургуулиин директорнүүд ба багшанар айлаар ябажа хүүгэдэй список зохёохо ба тодорхойлхо баатай болодог байна. Зарим сомоной Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр сомон соогоо хэды хүүгэдтэй, тэдэнэй хэдынь һурадаг, хэдынь һурадаггүй байһаниие огто мэдэхэгүй байдаг юм.

Бүгэдэниитын һуралсалые бэелүүлгэдэ ехэ материальна бэрхэшээлнүүд тохеолдодог байһаниинь элитэ. Энэ талаар эрхим һайн жэшээ харуулһан газарнууд бии. Гэбэл дайнай жэлнүүдтэ нютагай зарим советскэ организацинууд арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта өөһэдынгөө һайн үүсхэлнүүдые гаргажа шухала дүнгүүдые туйлажа шададаг байгаа.

Жэшээлхэдэ, Ториин аймагай Доодо-Бургалтайн сомоной совет һургуулидаа анхаралтайгаар хандажа, тэрээндэ саг үргэлжэ туһалдаг дээрэһээнь һургуулинь жэлһээ жэлдэ һуралсалай жэлэй бэлэдхэлые хамагһаа түрүүн дүүргэдэг ба бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлдэг байна. Зэдын аймагай Гэгээтын сомоной совет, Түнхэнэй ба бусад аймагуудай зарим сомоной соведүүд һургуулинуудтаа анхаралтайгаар хандадаг ба бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхын түлөө баһал эрхимээр тэмсэдэг байна.

Гэгээрэлэй Министерство ба арадай гэгээрэлэй нютагай органууд бүгэдэниитын уялгата һуралсал тухай хуулиин нютагуудта ямараар бэелүүлэгдэжэ байһаниие саг бүхэндэ хинан хаража байха уялгатай. Бүгэдэниитын уялгата эхин һуралсал тухай хуули 1930 ондо гараһан байна. Тэрэнһээ хойшо Бурят—Монголдо культурна ба бусад социальна бага бэшэ хубилалтанууд болоһон байна гээшэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай дошхон хатуу дүрбэн жэл соо мүн лэ бага бэшэ хубилалтанууд болоһон байна. Бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиин ёһоор городуудта фабрика заводой районуудта ба хүдэлмэришэдэй поселогуудта 15 хүртэр наһатай хүүгэдүүд долоон жэлэй һургуули уялгатаар дүүргэхэ ёһотой байна. Дайнай жэлнүүдтэ һургуулиин наһанай хэдэн олон залуушуулай ажаүйлэдбэри ба хүдөө ажал дээрэ хүдэлмэрилһэниинь элитэ. 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуули хадаа һургуулиин наһанай хүүгэдые хүсэд ба хангалтатайгаар тусгаар тэмдэглэһэн байна.

Бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлгын амжалта хадаа ниитэ ажалшадай үүсхэлые хэрзэргэ хабаадууһан дээрэһээ дулдыдаха болоно. Һургуулида олониитын туһаламжа үзүүлэлгын хүсэн ба аргэ-боломжонь айхабтар ехэ, энэ туһэламжын формонь тон олон янза байдаг юм. Тодорхойлобол, бүгэдэниитын һуралсалай фонд байгуулжа тэрээнээ нэн түрүүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудай хүүгэдтэ гү, али Эсэгэ оронойнгоо түлөө ами наһая үгэгшэдэй хүүгэдтэ туһамжа болгон үгэхэ, интернат, хамтын байра нээжэ гү, үгышье һаа холо гэртэй һурагшанарай хонохо таһаг нээхэ, тиимэ һурагшадые һургуули гэр хоёройнь хоорондо шэрэлгые эмхидхэхэ, гутал хубсаһа хадхаха тусгаар мастерской байгуулха ябадалнууд болоно. Эдэ бүгэдые нютагай олониитын хүсөөр ябуулха бүхы арга-боломжо бии байна гээшэ. Хүүгэдэй столовонуудые олодхохо ба долоо наһатай хүүгэдтэ зорюулһан үдэр эмхидхэхэ шухала, городто ба хүдөөдэшье һурагшанарта зорюулагдаһан халуун хоол эмхидхэгдээгүй нэгэшье һургуули байха ёһогүй. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые һайнаар бэелүүлхэ бүхы услови манай республикада дүүрэн бии, энээниие хангахын түлөө бүхы шадалаа гаргаха шухала.

Манай бүхы орон дүрбэдүгээр сталинска табанжэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө хүдэлмэрилжэ байна. Бидэ хүүгэдые 100 процент һургуулида хабаадуулжа, саашадань һургуулиһаань таһал дуулангүй ябуулха уялгатайбди. Һургуулиин бүхы байдал тухай һаналаа табиха саг тулажа ерээ.

Доцент А. Дуринов.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Майн 11-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, майн 11. (ТАСС). Трибуналай майн 11—эй үглөөнэй заседаниин эхин дээрэ үмөөрэгшэ Кранц—Бюллер гэгшэ сүүдлүүлэгшэ Деницэй хэрэг тушаа документнүүдые харуулба.

Энээнэй һүүлээр Трибунал болбол гэршэнүүдые дуудаха ба шэнэ документнүүдые эрихэ тухай үмөөрэлтын нэмэлтэ гүйлтануудые зүбшөн хэлсэлгэдэ оробо. Сүүдлүүлэгшэд Гесс, Функ, Штрейхер, Заукель, Зейсс—Инкварт ба Фрик гэгшэдэй гүйлтые Трибунал хэлсэн үзэбэ.

Энээгээр Трибуналай майн 11—эй үглөөнэй заседани дүүрэжэ майн 13 хүртэр забһарлалга соносхогдобо.

Майн 13-ай үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, майн 13. (ТАСС). Мүнөөдэр Трибуналай үглөөнэй заседаниин эхин дээрэ үмөөрэгшэ Кранц-Бюллер гэгшэ сүүдлүүлэгшэ Деницэй хэрэг тушаа документнүүдые харуулжа үргэлжэлүүлбэ. Үмөөрэгшэ болбол түрүүшын заседани дээрэхи шэнги, өөрынгөө документнүүдээр "уһан дорохи дайнай" германска дүршэлые хамгаалхые ба немецкэ суднануудай тропедироваlһанһаа боложо үхэхэеэ байһан хүнүүдые немецкэ уһан доогуур ябадаг онгосонуудай экипажууд үгы хээгүй гэжэ баримтатай болгохые оролдоно.

Гэмнэлтэ болбол Дениц гитлеризмые һайшаан дагагшань мүн гэжэ тодоруулһан документнүүдые харуулһан байгаа. Мүнөө адвокат Кранц-Вюллер гэгшэ нүгөө тээшэнь баримтатай болгохые оролдоно.

Документнүүдые харуулһанай һүүлээр адвокат Кранц-Бюллер хадаа сүүдлүүлэгшэ Деницэй хэрэг тушаа гэршэнүүдые асуултада орохые тэрээндэ зүбшөөрхые Трибуналһаа гүйна. Германска далайн сэрэгэй флодой адмирал байһан Герберт Вагнерые зал соо оруулна. Энэ гэршэ болбол германска далайн сэрэгэй флодто удаан жэл хүдэлмэрилһэн, оперативна управлениин начальник байһан, һүүлээрэнь далайн сэрэгэй флодой командалагшын дэргэдэ тусхай үүргэ гүйсэдхэхэ адмирал байһан байна.

Гэршэ болбол өөрынгөө мэдүүлгэнүүд соо германска суднануудай ба уһан доогуур ябадаг онгосонуудай хорото ажал-ябуулга тухай нэгэшье үгэ дурдаагүй ба Деницые элдэб янзаар аршална. Германска далайн сэрэгэй флодые агрессивнэ дай ябуулгада бэлдээгүй шэнгеэр мэдүүлээд, Польшодо добтолхо түсэб хадаа далайн сэрэгэй флодой командованида түрүүндэ мэдэгдэһэн байгаа гэжэ гэршэ мэдэрнэ.

Үмөөрэгшэ Кранц-Бюллер хадаа сүүдлүүлэгшэ Деницэй Гитлерэй ямар заседанинуудта, хэдыдэ хабаадалсаһан тухай хэдэн асуудалые гэршэһээ асууна.

Гитлерэй олон зүблөөнүүдтэ Дениц хабаадалсадаг, тиихэдээ зүгөөр флодой байлдаанай ажал-ябуулгатай холбоодоһон сэрэгэй асуудалнуудые үргэлжэдөө зүбшэн хэлсэдэг байһан шэнгеэр гэршэ батална.

Энээгээр Трибуналай үглөөнэй заседани дүүрэнэ.

Майн 13-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, майн 13. (ТАСС). Трибуналай үдэшын заседани дээрэ Деницэй дүтын сотрудник болохо германска далайн сэрэгэй флодой адмирал байһан гэршэ Вагнерһаа асуулта хэлгэ үргэлжэлбэ. үмөөрэлтэ ба гэмнэлтын асуудалнуудта харюу үгэхэдөө, Вагнер болбол урдынхидаа адляар Деницые хамгаалхые оролдоно.

Германска далайн сэрэгэй флодые нейтральна пароходство тушаа ямаршье аягүй юумэ гаргадаггүй байһан мэтээр хэлэһэн гэршын хооһон дэмы үгэнүүдые английска гэмнэлтын түлөөлэгшэ элирхэйлнэ. Немецкэ далайн сэрэгэй флодой командованиин далайн дээрмэшэд шэнгеэр аашалһан ябадалые германска тусхай документнүүдһээ баримтатай болгожо гэмнэгшэ тодоруулна.

Майн 14-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, майн 14. (ТАСС). Трибуналай майн 14-эй үглөөнэй заседани дээрэ английска гэмнэлтын түлөөлэгшэ полковник Филимор гэгшэ гэршэ Вагнерһаа асуулта үргэлжэлүүлбэ. Немецкэ уһан доогуур ябадаг онгосонуудай нейтральна оронуудай суднануудта эсэргүү далайн дээрмэдэлгын ябуулгануудые урмашуулхатай хамта, Дениц болбол уһан доогуур ябадаг нэгэн онгосын командирые Испанида хамаараха кораблиие уһанда шэнгээһэн дээрэһээнь сэрэгэй полевой сүүдээр һүрдөөһэн на. Вагнержэ гэмнэгшэ тодоруулбайгаа гээнээнэй талаар мэдүүлхоерой ондо Германи ба Испани хэдээ, 1942 харилсаан тон шухала ба иимэһээ, Испанска корабль шэнгээһэн ябадалда тэрэ шэрүүнээр ороһон байгаа гэбэ.

Һүүлээрэнь гэмнэгшэ болбол „Командосой" бүлэгэй гэшүүдые үгы хэхэ тухай Гитлерэй приказые далайн сэрэгэй флодой хүсэндэнь оруулһан тухай асуудалые үзэжэ эхилнэ.

Өөрынгөө асуултые дүүргэжэ, гэмнэгшэ Филимор мэдүүлнэ:

Плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдые ямаршье сүүдгүйгөөр буудан алаха, нейтральна гүрэнүүдэй корабльнуудые ба худалдаа наймаанай суднануудые торпедировалха, далай дээрэ үхэжэ ябагшадые алаха ябадал танай политика ба дайн ябуулха тактика байгаа гэжэ би батална.

Гэршэ абяагүй байна.

Үглөөнэй заседаниин эсэстэ гэршэ Вагнерта үмөөрэлтэ хэдэн нэмэлтэ асуудалнуудые табиба.

Германиин бүхы коммунистнууд ба социал-демокрадуудта СЕПГ-гэй ЦП-гэй хандалга

Берлин, майн 13. (ТАСС). Майн 8—да „Нейес Дейчланд" гэжэ газетэ Германиин бүхы коммунистнууд ба социал-демокрадуудта хандаһан Германиин социалистическэ нэгэдэмэл партиин (СЕПГ) Центральна правлениин нээмэл бэшэг тунхаглаба.

„Нацистска журамай унаһан үеһөө хойшо эгээл нэгэ жэл болобо. Германиин олон хубинуудта арай гэжэ эхилээд байһан һэргээн бодхоолгын хүдэлмэриие таһалхын тула реакциин газар дорохи хоротон ба милитаризм дахин хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр хадаа демократическа нэрээр ба үшөө демократическа партинуудта шургаха замаар хуушан командна позицинуудые дахин эзэлхые оролдоно, „Арадуудай" монархическа ба сепаратистска партинууд дахин элеэр хүдэлмэрилнэ.

Террористнуудай, алуургшадай, нацистска ба сэрэгэй организацинууд өөрынгөө хүдэлмэриие нюусаар ябуулна. Тэдэнэр хадаа шэнэ демократическа шэнэдхэн байгуулга ба тэрэниие дагагшадые һүрдөөнэ. Нацистнуудаар табигдаһан нюурнууд, дайнай гэмтэ ябадал хэгшэд ба хүндэ ажаүйлэдбэриин тэмо толгойлогшод олон газарнуудта ажахын хүтэлбэрилгэдэ байна ба тэдэнэр өөһэдынгөө эзэрхэлгын хуушан байдалые һэргээн бодхоохын тула арга боломжые бэдэрнэд" гэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Саашадаа центральна правлени болбол бүхы социал-демокрадууд ба коммунистнуудай нэгэдхэхэ ябадалда уряална. СЕПГ—гэй ЦП—гэй тэдэнэргэ хандажа мэдүүлхэнь хадаа: Таанарые нэгэдхэдэг юумэ хадаа таанарые һалгаагша юумэһээ хүсэтэй гээшэ". Тэрэ бэшэг болбол нэгэдэмэл фронтын комитедые байгуулха хэрэгтэ, бодото зорилгонуудые шиидхэбэрилхэ ябадалда нягтаар хамтаран ажаллахын тула хамтарһан хүдэлмэришэдэй комитедүүдые байгуулха хэрэгтэ эдибхи гаргахые хүдэлмэришэдэй хоер партиин гэшүүдые уряална.

Грецидэ боложо байгаа террор тухай английска парламентын депутат бэшэнэ

Грециһээ Парламентын гэшүүд лейбористнууд Солли ба Доддс гэгшэдтэй һая Лондондо бусажа ерэһэн английска парламентын депутат лейборист Тиффэни гэгшэ «Фашистска гүрэниие бодото дээрэнь харабаб» гэһэн гаршагтай статьяе «Рейнольдс Ньюс» газетэдээ томилбо. Тиффэни болбол өөрынгөө мүрдэжэ элирүүлһэн баруун талынхидай террор тухай нягтаар документлэгдэһэн баримтануудые статья соогоо харуулна.

«Террор хадаа,—Тифени бэшэнэ,—зарим нэгэн хүнүүдтэ добтололгоор хизаарлана бэшэ. Квартиранууд, гэр байрануудшье гранадуудаар, автомадуудаар ба бэшэ зэбсэгүүдээр зэбсэглэгдэһэн бандануудай добтолгодо һүниин сагта ороно. Тусхай бэшэ мэдээнүүдэй ёһоор политическэ алалгын тоонууд үдэр бүри 5—15 хоорондо байна. Олониитын гуримые сахигша министр хадаа апрелиин 1-һээ майн 6 хүртэр тэрээндэ мэдээсэһэн алуулагдагшадай тусхай тоо 98 гэжэ намда харуулаа».

«Мүнөө гүрэндэ королиие һөөргэнь бусаажа һуулгахын тулада ба демократическа, республиканска гү, али профсоюзна шэнжэтэй элдэб политическэ ажал-ябуулгые террор, хамалта хабшалта ба хуули гаргалгын аргаар даража угыхэхын тулада гүрэнэй бүхы аппарадые зорюун хэрэглэһэн ушарһаа ондоо юумэ болоно бэшэ гэжэ лабтай найданаб»—гэжэ һүүлдэнь Тиффэни бэшэнэ.

СССР-эй элшэн сайд Ри[о-де-] жанейродо ерэбэ

РИО-де-ЖАНЕЙРО, майн 13. Бразилидахи советскэ элшэн Суриц гэгшэ мүнөөдэр Рио-де-[Жанейро]до ерэбэ.

Японско профсоюзуудай эр[илтэ]

Токио, майн 12 (ТАСС). Цусин агентствын мэдэ[эгээр] ёһоор, майн 8-да хэлхэ[ээ холбоо]ной хүдэлмэрилэгшэдэй союзай Центральна гүйсэ[дхэхэ ко]митет, социалистнууд, ко[ммунист]нууд ба бусад демокр[атическа] элементнүүдээр арадай п[равитель]ство шууд байгуулха а[.....] эриһэн резолюци абаба.

Хэлхэе холбооной хү[дэлмэри]лэгшэдэй союз болбол 40[...] өөрынгөө гэшүүдэй бод[...]рүүлжэ, демократическа пр[авитель]ство шууд түргэн байгу[улха] ба тэрэ хадаа майн 1-эй м[...] хабаадаһан ниитын хүс[эл ...]шэглэхэ бэзэ гэжэ найд[...] резолюцида заагдана.

Резолюцинь социалис[тическа] партида дамжуулагдаһан [...]

ТОКИО, майн 8 (ТАСС). [...] һаатаба). Дзидзи Цуси[н агент]ствын дамжуулһанай ё[һоор] профсоюзуудай нүлөөтэй [...]нууд мүнөөдэр японско [...]тическэ партиин штаб[...] социалистнууд либерал[...] хамта ажаллахагүй ёһо[...] ба тэдэнэр хадаа майн 1-[...]гнуудые социалистнуудай бэреэр байгуулагдажа правительствын програм[...]лхые социалистическа [...] центральна гүйсэдхэхэ [...] гэшүүд Нисис, Судзуки бусадһаа эриһэн байна.

Франкотой хари[лсаа] таһалхын эрилтэ

НЬЮ-ЙОРК. майн 12. Майн 9—дэ „Испаниие [...] комитедэй" хэһэн обе[...] Мадридтахи США-гай пос[ольствын] сотрудник байһан П[...] хэлэхэдээ мүнөө үедэ ф[...] агентнүүдэй американск[...]летчигуудые албандаа [...]сэжэ байһаниие мэдээб га[...]бэ. Франкистска посольс[тво] гэдэ байгаа сэрэгэй ат[таше] полковник Камино гэгш[...] ябуулгые мүрдэхые гүр[...]таментда Пленн дурад[...]торай баталһанаар хада[...] гүрэнэй департамент б[...]кан ба английска гадаа[дын] гүүдэй министерствот[...]раһан нюуса хэлсээтэ[...]магад ба Франкые ганс[...]лэ гэмнэжэ тэрээнэй а[...]гые урмашуулна гэбэ.

Түлөөлэгшэдэй пала[тын] Коффе (Вашингтон шт[...]крат) гэгшэд 5 мянган [...] эрдэмтэд ба 3500 гит[...] Испанида үлэһэн ба[...] ажаүйлэдбэриин ехэнх[...] германска ажаүйлэдбэ[...]хинажа байна гэжэ [...] Тэрэнһээ гадна, дайн[...]һэнэй һүүлээр США б[...]кодо самолетуудые, [...]териалнуудые, горюч[...] мянган тонно сахар [...] байна.

Үйлэдбэриин проф[...] конгрессэй түрүүлэгш[...] баярай бэшэг ябуул[...] соогоо тэрэ хадаа Ф[ранкотой ха]рилсаае таһалха ба[...] республиканска прав[...]тоохые эриһэн бэшэг [...] ябуулааб гэжэ зааһан [...]

США-дахи горня[гуудай] забастовка т[...]

НЬЮ-ЙОРК, майн 12. [...] Йоркско радиогой мэдэ[...] майн 10-да горнягуудай [...]рүүлэгшэ ба шахтануудай [...]лэгшэд Сагаан байшан [...] Трумэнтэй хэлсээн хэбэ. [...]уданшьегүй горнягуудай [...] хүдэлмэришэд хоёр неделе[...] һэргээхээр бэлэн гэжэ мэдэ[...] неделиин турша соо шэ[...] тухай хэлсээнүүд үргэл[...] Нүүрһэнэй ажаүйлэдбэрии[...] энэ дураадхалые зүбшөөбэ, [...] шахтанууд дээрэ хүдэлм[...]на.

Сагаан байшанда боло[...] дээрэ президент Трумэн [...] ээдэй түлөөлэгшэдтэ мэ[...]да шэнэ договорнуудай пр[...]даха бээзэ гэжэ найданаб [...]һан нүүрһэнэй тонно бү[...]тые горнягуудай фонд[...] ёһотой гэһэн профсоюзай [...] мүнөө хүртэр ехэхэн ар[...] байна. Үсэглэдэр Сагаа[н] мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ [...] гол бодолой хэлсээн түй[...] салдагша таланууд ганс[...] зарим зарим зүйлөөрынь [...]тай байна.

Харюусалгата редактор Ц. Д. Д[...]

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни промышленности—7-86; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00610. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР.